

Batı Avrupa Dillerinde Türkler ve Türkiye Türkçesinde Batı Avrupa Milletleri

Turks in Western European Languages and Western European Nations in Turkey Turkish

ÖZET

Tarih boyunca hemen bütün milletler kendi halkları veya temasta buldukları diğer milletlerle ilgili tanımlamadan aşağılamaya, yiyeceklerden giyinişlere varıncaya kadar geniş bir yelpazede farklı kelime ve ifadeler türetmişlerdir. Bu araştırmada Almanca, İngilizce ve Fransızca olmak üzere üç Batı Avrupa dilinde Türklerle ilgili kelime ve ifadeler derlenmiştir. Çalışmada nitel veri toplama yöntemlerinden doküman analizi kullanılmış ve taramalar yapılmıştır. Çalışma sonucunda Almancada Türklerle ilgili 87, İngilizcede 18 ve Fransızcada 48 kelime veya ifade listelenmiştir. Diğer yandan Türkiye Türkçesinde ise Almanlarla ilgili 15, İngilizlerle ilgili 28 ve Fransızlarla ilgili 46 madde toplanmıştır. Toplamda anılan Batı Avrupa dillerinde 153 ve Türkiye Türkçesinde onlarla ilgili 8 madde derlenmiştir. Anılan dillerdeki derlenen kelime veya ifadeler bir listeye verilmiştir. Listeler tarafsız, negatif ve pozitif şeklinde tasnif edilmiştir. Ayrıca hem Batı Avrupa dillerindeki hem de Türkiye Türkçesindeki kelime ve ifadeler tematik olarak da tasnif edilmiştir. Listeler ve tematik tasniflerden elde edilen sonuçlar grafiklerle gösterilmiş ve tarafsız bir şekilde yorumlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İngilizce, Fransızca, Almanca, imaj çalışması, Türkiye Türkçesi.

ABSTRACT

Throughout history, almost all nations have coined a wide range of different words and expressions, from descriptions to insults, from food to clothing, about their own people or other nations they come into contact with. In this research, words and expressions about Turks were compiled in three Western European languages: German, English and French. Document analysis and scanning methods, which are qualitative research methods, were used in the study. As a result of the study, 87 words or expressions related to Turks were listed in German, 18 in English and 48 in French. On the other hand, in Turkey Turkish, 15 articles about German, 28 articles about British and 46 articles about French people were collected. In total, 153 articles in the mentioned Western European languages and 89 articles related to them in Turkey Turkish were compiled. The compiled words or expressions in the mentioned languages are given in a list. The lists are classified as neutral, negative and positive. In addition, words and expressions in both Western European languages and Turkey Turkish have been classified thematically. The results obtained from the lists and thematic classifications are shown with graphics and an attempt is made to interpret them objectively.

Keywords: English, French, German language, image study, Turkey Turkish.

GİRİŞ

Türkler çok köklü bir kültür ve medeniyete sahip bir millettir. Uzun asırlar boyunca Türk halkları ve lehçeleri birçok farklı toplum ve dille muarefe içinde olmuştur. Farklı kültür ve medeniyetler ile olan ilişkilerin temelinde çoğunlukla Türklerin kurmuş olduğu ve uzun yıllar farklı coğrafyalara hükmettiği devletleri vardır. Türklerin yaklaşık 11 asır öncesinde İslamiyeti kabulüyle birlikte önce Müslüman olan diğer milletlerle (Fars ve Arap), ardından da Hindistan altkıtasındaki milletlerle ve hususen Selçuklular ve Osmanlı İmparatorluğu dönemlerinde Batı toplumları ile ilişkileri başlamıştır. Bunda İstanbul başta olmak üzere Anadolu, Balkanlar ve Doğu Avrupa topraklarını idareleri altına almalarının etkisi büyüktür. Bu dönemde hem Batı toplumları ve hem de özellikle hakimiyet altındaki tüm toplumlarla siyasi, kültürel ve dini yakın ilişkiler yaşanmıştır.

Toplumlar savaşlar, göçler, ticari ve kültürel ilişkiler gibi belli saiklerle başka kavimlerle karşılaştıklarında bu *farklılıkları* belirtecek müspet veya menfi kelime ya da ifadeler üretirler. Bu durum iki yolla meydana gelir: Toplum içi ve toplumlararası. Toplum içinde dil, din, milliyet ve kültürece farklı kesimler birbirlerini değişik adlar,

Doğan Yücel¹
Sakinur Okuyan²
İsmet Macit³
Kenan Arslan⁴

How to Cite This Article

Yücel, D., Okuyan, S., Macit, İ. & Arslan, K. (2024). "Batı Avrupa Dillerinde Türkler ve Türkiye Türkçesinde Batı Avrupa Milletleri" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:10, Issue:1; pp:159-180. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10620112>

Arrival: 03 December 2023
Published: 31 January 2024

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Assist. Prof. Dr., Dept. of Oriental Philology, Faculty of Education and Humanities, Int. Burch University, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina 0000-0001-6240-8886. ROR ID: <https://ror.org/040cm8d21>

² PhD Candidate, Dept. of Oriental Philology, Faculty of Education and Humanities, Int. Burch University, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina 0009-0007-2352-5650. ROR ID: <https://ror.org/040cm8d21>

³ PhD Candidate, Dept. of Oriental Philology, Faculty of Education and Humanities, Int. Burch University, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina 0009-0004-1402-0894. ROR ID: <https://ror.org/040cm8d21>

⁴ PhD Candidate, Dept. of Oriental Philology, Faculty of Education and Humanities, Int. Burch University, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina 0009-0002-6326-1622. ROR ID: <https://ror.org/040cm8d21>

lakaplar ve ibarelerle çağırırlar. Toplumlar arasında ise genelde kültürel farklılıklar, savaşlar ve ticari ilişkiler vb. önemli rol oynar. Bu çalışmanın temelini Türkçede Batıdaki üç önemli milletle ilgili ve diğer onların dillerinde Türklere dair kelimeler meydana getirmektedir. Üstte ifade edildiği üzere diğer lisanlarda olduğu gibi Türkçede de bu mesele Türk toplumunun içindeki *diğer* kesimler ve tarih boyunca değişik biçimlerde ilişkide bulunduğu toplumlarla ilgili sözlerin varlığı bilinen bir durumdur. Aynı şekilde diğer dillerde de Türklerle ilgili müspet veya menfi birçok kelime veya ibarenin varlığı öteden beri bilinmektedir. “Özellikle İstanbul’un Fethinden sonra Batı dünyasında, Türkler ve Müslümanlar aleyhinde olumsuz pek çok şey söylenmiştir” (Balcı, 2019, s. 353). Bu sözler büyük çoğunlukla olumsuz anlam taşıyan kelimelerden oluşmuştur. Daha çok eski Türk devletlerinin oluşturduğu güçlü etki halk nezdinde kabul görmüş ve etkisini uzun süre devam ettirmiştir. *Tanrının Kırbacı* Atilla, Endülüs devleti, Osmanlı İmparatorluğu gibi Türk ve Müslüman toplumlarının varlığı Avrupa kıtasındaki halkların duygu ve düşünce dünyalarında kimi zaman müspet kimi zaman da birer korku ve hatta saplantı haline gelmesine neden olmuştur. Batılı çocukların söylediği belirtilen *Mama li Turchi - Anneciğim, Türkler geliyor!* ifadesi bu duruma misal verilebilir. Avrupalılar *Tanrının Kılıcı* Atilla ile yapmış oldukları bir savaşta Türkleri *Bir dudağı yerde, bir dudağı gökte kana susamış canavarlar* olarak nitelendirmişlerdir. Her Türk devleti, hakimiyeti altına aldığı milletlerin kelime hazinelerine olumlu veya olumsuz anlamda *Türk* kelimesini eklemiştir (Balcı, 2019, s. 353-355).

Toplumuçi ve toplumlar arasında özellikle olumlu veya olumsuz ibarelerin üretilmesinde tarih boyunca şiirler, resimler, heykeller gibi değişik edebiyat ve sanat ürünleri yoğun şekilde kullanılmıştır. Mesela; Türklerin olumsuz taraflarının yayılmasında Avrupa’da özellikle matbaanın icadı etkili rol oynamıştır. Bu dönemde yapılan olumsuz ve korkutucu açıklamalar Batının her kesimine gönderiliyor ve dağıtılıyordu. “Matbaalarda basılan kitaplar, el ilanları ve afişler sayesinde olumsuz Türk -Müslüman imajı Avrupa’nın en ücra noktalarına kadar kolayca yayılmıştır” (Balcı, 2019, s. 359). Türk imajının değişik coğrafyalarda farklı şekillerde algılanmasının birden çok sebebi vardır. Bunlardan bazıları;

- ✓ Türklerin savaşçı bir toplum olması,
- ✓ Türk toplumlarının yabancılar tarafından efsaneleştirilmeleri,
- ✓ İdare edilen topraklarda hoşgörölü bir sistemin oluşturulması,
- ✓ Ticari ve siyasi olarak bazı dönemlerde çok ileri seviyede olup yön vermesi,
- ✓ Güçlü bir kültür ve medeniyete sahip olması,
- ✓ Asimile edilemeyen çok güçlü geleneklere sahip olması gibi pek çok sebep sıralanabilmektedir.

Yahya Kemal, Paris’te bulunduğu zaman Fransız Albert Sorel’in “Dünyada iki bilinmeyen vardır: Biri coğrafyada kutuplar, diğeri tarihte Türklerdir!” (1975, s. 133) sözünü nakletmektedir. Türk toplulukları köklü bir yapıya sahiptir ve sahip oldukları kültürleri azınlıkta oldukları yerlerde dahi devam ettirmek istemektedir.

20. yy. geldiğinde ise kalıplaşmış olarak devam eden ve değiştirilemeyen sözler bir dönem Türk egemenliğinde kalmış toplumlar tarafından hâlen daha kullanıldığı görülmektedir. 1923 yılı sonrasında Türklerin Kıbrıs ve Kore savaşları dışında bir çatışması olmamıştır. Bu minvalde son yüzyıl içerisinde Türkler ve Türkçede üretilen ifadelerin hemen tamamı kültürel ve ictimai sahada varid olmuştur. II. Dünya savaşı sonrasında Batı Avrupa’da görülen işçi ihtiyacını karşılamak adına Türkiye’den milyonlarca insan işçi olarak göç etmiştir. Göçen bu Türkler asimile olmak bir yana kendi dillerinden bazı kelimeleri buldukları toplumlara vermeye devam etmiştir. Ancak bu milyonlarca göçmen Türk toplumunun genelde tahsili az ve düşük kalifiye kesimiydi. Böyle olduğundan dolayı Türklerin bu olumsuz yönleri onlarla ilgili müspet olmayan ifadelerin üretilmesine yol açmıştır. Son dönemde değişik millet ve toplum kesimleriyle ilgili olumsuz ifadeler sözlüklerden -bizce de haklı olarak- çıkarılmaya başlanmıştır. Olumlu veya tarafsız ifadeler ise lügatlerde yer almaya devam etmektedir.

Konuyla ilgili Türkiye’de bazı çalışmalar yapılmıştır. Balcı’ya (2019) göre Batı toplumlarının Türk algısı geçmişten gelen ve hâlen devamlılığını sürdüren bir düz anlayışın hakim olduğu konusudur. Batı toplumlarındaki Osmanlı döneminden 21. yy.’a uzanan değişmeyen sözlerin sebeplerini sıralarken matbaa konusu üzerinde özellikle durmaktadır. O dönemde yaygın olarak kullanılan matbaa sömürge altında bulunan tüm topluluklara Osmanlı *Türk* algısını olumsuz lanse edilerek belli bir yörede sınırlı kalmamasını sağlamıştır. Kula (2008) Batı toplumlarındaki Türk imgesinin olumsuz olmasının yakın tarihle olmayacağını belirtmektedir. Türklerin Batı toplumlarında algılarının farklı olmalarının temelde yüzlerce yıllık bir aktarım sonucunda olduğunu da eklemektedir. Türk toplumlarının Batı toplumları tarafından reddedilmelerinin en birinci sebebinin ise din faktörü olduğu belirlenmiştir. Yardım (2021) Türk algısının haçlı seferleriyle birlikte başladığını ve Türkofobik bir bakışla hâlen daha devam ettiğini belirtmektedir.

Konu üzerine en kapsamlı çalışmalardan birisi de Spohn'a (1999) aittir. Eserde zamanında köpeklere *Türk* ismi konulduğunu anlatır. Aynı kitapta *Türkenglocken* (Türk çanları) ifadesinin nasıl ortaya çıktığı da anlatılır: 29 Haziran 1456'da Mora'nın Türklerin eline geçmesi ve Avusturya'ya yönelik tehdidin anısına Papa III. CALIXT, öğle saatlerinde tüm kiliselerde Türklere karşı bir veya daha fazla çanın çalınması yönünde bir ferman yayınlamıştır (Schreiber, 38:30; 53:69) Bu çan sesleri daha önceleri izole bölgesel bölgelerde de çalınır olmuştur. Prag Başpiskoposu WOLFRAM, 1399'da, Türklerin Hıristiyanlara karşı kazandığı acı zaferi anmak için her Cuma ölüm saati olan saat dokuzda tüm çanların çalınmasını emretmişti. (Schreiber, 38:31) Kutsal Haç Manastırı Başrahibi Cölestin KÖNIGSHOFER'in 1797 yılında verdiği bir vaaz, bu çınlamanın çok daha uzun bir süre boyunca insanların bilincine ne kadar derinden kazındığını göstermektedir. Başrahip, zil çalınmasının ilk olarak Türk tehlikesine karşı ilahi yardım çağrısı olarak tanıtıldığını ve daha sonra Türk tehlikesinden kurtuluşun ifadesi olarak bir teşekkür zili olarak muhafaza edildiğini bildirdi. Birkaç yüzyıl boyunca inananlar, zillerin çalınmasını Türk tehlikesiyle ilişkilendirdiler. Her gün hem Protestan hem de Katolik kiliselerinde çalan çanlar ve dualarla toplumun her üyesine Türk tehlikesinin gün be gün hatırlatılmasını sağladı. Ancak Türkler sadece çanların çalmasıyla anılmadı. Siyasi değişimler milletlerin birbirlerine bakışını da etkiledi. Bu değişimlere örnek olarak Hellmanzik (2023) "*Türklerin Boyunduruğu'ndan 'Almanya'nın Türkiye Dostluğuna'*" - Alman tarih ders kitaplarında Osmanlı İmparatorluğu ile ilgili bilgilerin değişimi 1839-1918 isimli eserinde ele alınmıştır.

Ancak Batı Avrupa dillerinde Türklerle ilgili imaj çalışmaları bulunmasına rağmen kapsamlı bir kelime ve tabirler araştırması araştırmalar neticesinde bulunamamıştır. Bu durum araştırmanın çıkış noktasıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Çalışmanın amacı bin yıldan fazla bir süre üç Batı Avrupa milleti ve dilleriyle ilişki içerisinde olan Türkler ve Türklerin dilinde onlarla ilgili üretilen ifadelerin tarafsız bir şekilde derlenip sosyal ve kültürel ilişkilerin karşılıklı dillere yansımalarının olumlu, olumsuz ve tarafsız şeklinde belirlenmeye çalışılmasıdır. Nitel veri toplama yöntemlerinden doküman analizi kullanılmış ve yazılı ve açık kaynaklardan taramalar yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evren ve örneklemini İngilizce, Fransızca ve Almanca olmak üzere üç Batı Avrupa dili ve Türkiye Türkçesi teşkil etmektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma esas olarak iki kısma ayrılmıştır. Batı Avrupa dilleri olarak İngilizce, Fransızca ve Almanca sözlükler ve diğer yazılı ve dijital kaynaklar taranmıştır. Türkçede anılan milletlerle ilgili kelime ve ifadelerde ise Türkiye Türkçesi esas alınmıştır. Taramalarda esas olarak TDK Büyük Sözlük (TDK-TS) ve Okyanus Ansiklopedik Sözlük (OAS) esas alınmıştır. Çalışmanın konusuna dahil olan müspet, menfi ve bî- taraf tespit edilebilen tüm kelime ve ifadeler bir araya getirilmiştir. Üç Batı Avrupa dili ayrı ayrı kaynak gösterilerek listelenmiş ve yorumları yapılmıştır. Her bir dilin ardından Türkiye Türkçesinde o milletlerle ilgili kelime ve tabirler birer liste hâline getirilmiş, tarafsız, pozitif ve negatif olarak sıralanmış ve ardından yorumları yapılmıştır. Derlenen her liste ayrıca tematik tasnife tabi tutulmuştur. Tematik tasnif sonucu elde edilen sonuçlar grafiklerle gösterilmiş ve grafikler yorumlanmıştır. Çalışma üstte anılan milletler ve dilleriyle sınırlandırılmıştır.

BULGU VE YORUMLAR

Almancada Türklerle İlgili Kelime ve İfadeler

Almancada *Türk* kelimesi *Türke* olarak kullanılır. Almanca sözlüklerde Türklerle ilgili kelimelerin çoğunlukla Cumhuriyet öncesi dönemden itibaren sözlük kelimeleri şeklinde kaldığı görülür. Günümüzde ise Türk-Alman ilişkilerinde hakim âmil 1960'lardan işçi göçü, işçi-işveren ilişkileridir. Bu durum doğrudan teması ve beraberinde birebir nitelemeleri doğurmuştur. Tarihi perspektifte birbiriyle siyasi ve sosyal ilişkileri olmuş bu iki toplum arasında zamanla olumlu veya olumsuz deyimler ve tabirlerin üretilmesi başka dil ve milletlerde örnekleri çokça görülen durumlardandır. Ayrıca Almancada sadece Türklerin değil farklı kültürlerin "garipliğini, anlaşmazlığını vb. dile getiren *böhmisch, spanisch, französisch*" (Öztürk, 1994, s. 61) gibi deyimler de vardır.

Almancada Türklerle ilgili halkının cömert ve misafirperver olması, Türklerin bir kişi mücadele ederken genellikle diğerlerinin de yardımı gelmesi yani Türklerin genellikle bir grup olarak hareket etmesi ve birbirlerini tutması alttaki listede de görüleceği üzere olumlu bulunur. Cesaretli olunacağı zamanlarda Türk Ruleti olarak da bilinen Blood Coin oynanır. Hatta 2004 yılında Türk Ruleti adıyla bir Alman belgesel filmi de yapılmıştır. Olumlu manada koruyucu nesne olarak bilinen nazar boncuğu Almanya'nın ikinci el ilan sayfalarında *Türkisches Auge* diye arama

yapıldığında karşımıza çıkmaktadır. Enerjik ve hızlı bir faaliyeti anlatmak için Mozart'ın ünlü *Türk marşı* eserine atıfta bulunulur.

Olumsuz ifadeler açısından bakıldığında Dieter Sauter Türkiye'nin AB'ye katılımı konusunda 2007 yılında *Die Türken kommen! Türker geliyor! deyimini* bir uyarı veya tehdit olarak kullanmıştır. Ayrıca bu ifade bazı Almanlar tarafından siyasi bir slogan olarak da kullanılmıştır. Meşhur Alman Spiegel dergisi 1973 yılında bu deyim *Die Türken kommen - rette sich, wer kann* (Türker geliyor, kendini kurtaran kurtarsın) başlık olarak ele almış ve o dönem Türkerin Almanya'ya akın akın gelişini gündeme taşımıştır. Bu deyim, o dönem Türkerin yoğunlukla Almanya'ya göç ettiği yıllarda Berlin, Münih veya Frankfurt gibi şehirlere Türkerin yerleşmesi ile Almanların bundan rahatsızlık duymaları sonucu oluşmuştur. Dergide konu gündeme getirilmiş ve Türkerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde gettoların ortaya çıkacağı, kentsel çöküşlerin yaşanacağı, suç oranlarının artacağı ve sosyal yoksullaşmanın yaşanacağı endişeleri dile getirilmiştir (Zepf, 2008; Der Spiegel, 1973). Tarihte en eski ifadelerden birisi ise *Kruzitürken*'dir. Bu kelime ayrımcılık ifade eder. Çarın İsa kavramı ile Türk kavramının birleşiminden oluşan bir kelimedir (duden.de, t.y.). Almanca Duden (t.y.) sözlüğüne göre muhtemelen 16.-17. yy'larda Avrupadaki Türk akınları sonucu oluşmuş bir kelimedir.

Türkerin yoğun işçi göçü sonucu canlanan bir diğer kelime de Karakafa'dır. Bu manada yapılan bir film tepkiler üzerine yayınlanmamıştır. 1979'da Korhan Yurtsever'in yönetmenliğini yaptığı bu film, Almanya'daki Türk göçmen işçilerden oluşan kurgusal bir aileyi anlatmaktadır. Kara Kafa'yı (Schwarzkopf) döneminin diğer kararlı Türk filmlerinden ayıran özelliği, kadınları bilinçli, aktif ve etkili göstermesidir. Kara Kafa filmi sinemalarda gösterime girmemiş ve tüm kopyalarına el konmuştur. Sonraları yalnızca kötü bir kopyası ortaya çıkmış ve Berlinli bir sinemasever filmin negatiflerini bulup İstanbul'daki Mimar Sinan Üniversitesi arşivlerine yerleştirmeyi başarmıştır. Bu sayede film farklı yerlerde de gösterilebilmiştir. *Olmaması gereken film* (rdl, 2023) ve tanıtımına dair (cumhuriyet.com.tr, 2023) olmak üzere yazılar yazılmıştır. Tarihi seyir içerisinde Almanların Türkerle ilgili peşin hükümlerine *Alles getürkt: 500 Jahre (Vor) urteile der Deutschen über die Türken* (Her şey Türk sahtekârlığıydı: Almanların Türker hakkındaki 500 yıllık peşin hükümleri (Spohn, 1999) eserinde olduğu gibi kimi Alman müelliflerce tenkitlerde kaleme alınmıştır.

Tablo 1: Almanda Türkerle İlgili Kelime ve İfadeler

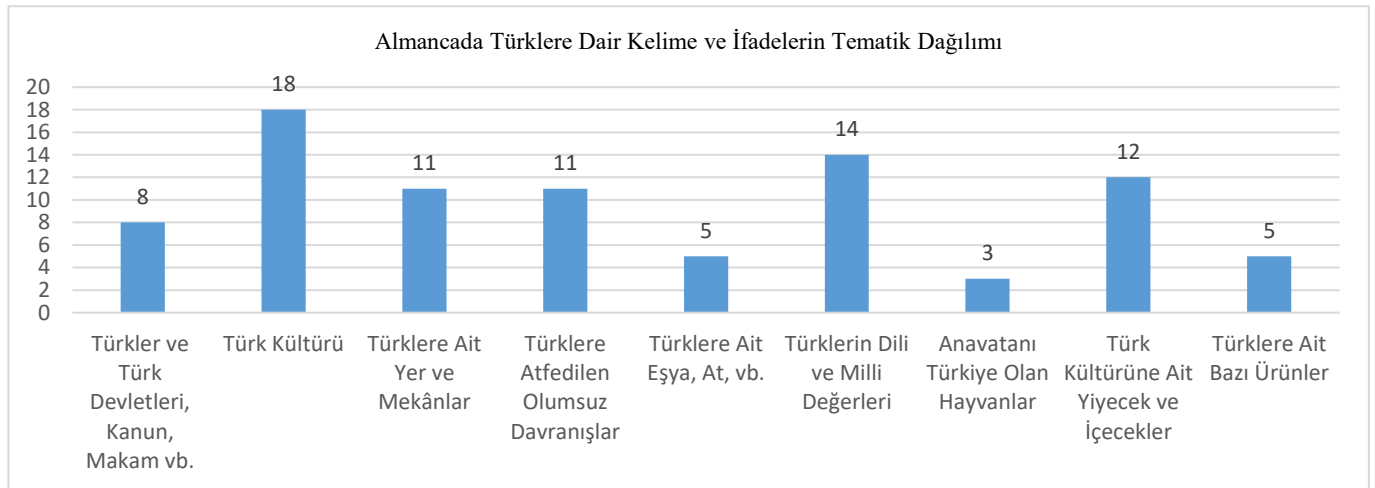
Söz	Anlam	Tür
Das ist kein Zuckerschlecken wie in der Türker	Türkiye'deki gibi güllük gülistanlık değil.	T
Das türkische Reich	Türk İmparatorluğu (Osmanlı İmp. için kullanılır) (Kampffmeyer, 1916)	T
Der türkische Bazar	<u>Türk pazarı.</u> (robinson.com, 2019)	T
Deutschtürken	Almanya Türkeri (Bilger, 2012; Ottenschläger, 2004; Aysel, 2018; Lüdtke, 2009)	T
Türkeurlaub	Türkiye tatili. (Schulze & Diehl, 2017; Maire, 2007)	T
Türken(bund)lilie	<u>Türk zambağı (kızıl zambak).</u> (Keller, 1950; Höggemeier & Jagel, 2011; T magazin.alpenverein.de, 2018)	T
Türkendisco	Türk diskosu. (Sikorska-Bujnowicz, 2016)	T
Türkengasse	Türk sokağı. (Tonguç, 2021; Gollner, t.y.; Wengerter, 1982, s. 31)	T
Türkengold	Türk altını (chemie-schule.de, t.y)	T
Türken-Mode	Türk modası (Rheinhard, 1974)	T
Türkensitz	Türk oturuşu (bağdaş kurma). (Öztürk, 1994)	T
Türkentum	Türkerin milli ve ideal değerler bütünlüğü. (Muhieddin, 1921; Gorzewski, 2015; T Lammens, 1922; Wittek, 1928)	T
Türkenwohnheim	Türk meskeni. (Sikorska-Bujnowicz, 2016)	T
Türkenwohnung	Türk apartmanı. (Sikorska-Bujnowicz, 2016)	T
Türkisch Van	Van kedisi (Arıkan vd., 2003; Decker, 2023)	T
Türkisch-deutsche Literatur	Türk-Alman Edebiyatı (Specht, 2011; Güde, 2011; Yeşilada, 2009)	T
Türkische Currywurst (Knoblauchwurst)	Türk sucuğu. (Lehmann, 2012)	T
Türkische Küche	Türk mutfağı. (Sander, 2002; Halcı, 1992; Kaya, 1980; Tietze, 1962)	T
Türkischer Basalt	<u>Türk basaltı.</u> (sokaklara döşenen bir çeşit kaldırım taşı) (alfs.de, 2023)	T
Türkischer Genuss	Lokum. (Schmalmack, 2007).	T
Türkischer Honig	Türk balı (Krösche, Kaczerowski & Puchstein, 2007; Napp, Schewe & T Diepenseifen, 2022; Malotki & Wiechmann, 1996; Fischer vd., 2009; Schmalmack, 2007)	T
Türkischer Kaffee	Türk kahvesi. (Overath, 2018; Teoman, 2019; Öztürk, 2017; Öztürk, 2010; T Klinghardt, 1927, s. 14).	T
Türkisches Leben	Türk usulü hayat. (Kelek, 2011)	T
Türkischer Marsch	Türk marşı. İstiklal marşı (Mozart ve Cerné, 1926)	T
Türkischer Pascha	Türk paşası. (Goodall, t.y.)	T
Türkischer Pizza	Lahmacun. (März, 2023; Sahin, 2021; Stoiber, 2019).	T
Türkischer Tee	<u>Türk çayı</u> (Reis & Wetzstein, 1998; Nauck & Kohlmann, 1998; foodlux.de, 2023)	T
Türkischer Teppich	Türk halısı (Anadolu'da dokunan halılar için kullanılır (Lamm, 1955; T	T

	alleszumteppich.de, 2023).	
Türkischer Waldhonig	Karadeniz çam balı (Malottki & Wiechmann, 1996).	T
Türkisches Bad	Türk/Müslüman banyosu (hamam). (Klinghardt, 1927; Saad, 1913, s. 29)	T
Türkisches Entzücken	Lokum. (Schmalmack, 2007).	T
Türkisches Nationalgetränk	Türk milli içeceği anlamında. Rakı için kullananlar olduğu gibi, ayran içinT kullanan da var (Başbuğ, 2011).	T
Türkisches Reich	Türk devleti. (Lohmann & Böttcher, 2022; Socin, 1879)	T
Türkisches Vergnügen	Türk tatları, lokum vb. (Schmalmack, 2007).	T
Türkischstämmig	Türk asıllı. (Berner, 2016; Alboğa, 2008, Beilschmidt, 2015; Atabay, 2012; Blätte,T 2014)	T
Türksprachen/Türkische Sprache	Türk dili. (Ersen-Rasch, 2009)	T
Türkischer Kangal (türkischer Hirtenhund)	Kangal çoban köpeği (TURKISH DEMOCRACY, 2022)	T
Die Türkische Mundart	Türk ağızı. (Kakuk, 1961; Hazai, 1965).	T
Türkengebete	Türk ibadetleri. (Spohn, 1999; Cosack, 1871)	T
Die Deutschtürken	Alman Türklere. Bu çok önemli bir tabir olup günümüzde hâlen yaygıncaT kullanılmaktadır. (Bilger, 2012; Goldberg, Halm, & Şen, 2004; Schock, 2009, p. 148)	T
Türkischer Klee, türkischer Kleberklee	Turkenklee Türk yoncası. (Pritzel, 1882, s. 251).	T
Da kann die Türkei einpacken	Türkiye orada toplanabilir. (Anonim)	P
Das geht auf keine Kuhhaut, nicht mal in der Türkei	Bu Türkiye'de bile sığır derisine sığmaz. (Anonim)	P
Die Türkei liegt nicht hinter den sieben Bergen	Türkiye yedi dağın arkasında değil. (Anonim)	P
Ein Türke kommt selten allein	Bir Türk nadiren yalnız gelir. (Bülent Ceylan, 2020)	P
Türkisches Frühstück	Türk kahvaltısı. (Camin und Eissing, t.y.; Uluç, 2022).	P
Türkei Geschenke	Türkiye hediyeleri. (Türk, 2011, s. 56).	P
Türkische Gastfreundschaft	Türk misafirperverliği. (Özmut, 2007)	P
Türkisches Auge	Türk gözü (nazar boncuğu) Mavi Türk gözü. (geheimtipptuerkei.de; 2023;P ebay.de, 2023).	P
Türkisches Pflaster	Türk sıvası. (Anonim)	P
Türkischer Teppich	Türk halısı. (Lamm, 1955; Roth, 1992).	P
Wie der türkische Pascha	Türk paşası gibi. (Anonim)	P
(Es ist schon dunkel.) Türken kommen. Türken kommen	Türkler geliyor. (Zepf, 2008; Der Spiegel, 1973)	N
Das ist alles ein Kuddelmuddel wie in der Türkei	Türkiye'deki curcuna (karmaşa) gibi. (Anonim)	N
Türkischer Basar	Türk çarşısı. (Mayer, 1978; v. Fürstenberg, 1984).	N
Wie im Türkischen Basar		
Das ist mir (zu) türkisch.	Bu benim için Türkçe. (Benim için Fransız anlamındadır) Yani benim içinN anlaşılır. (Anonim)	N
Etwas ist Türkisch für mich		
Einen Türken Bauen	Bir Türk inşa etmek. Bir şeyi ustalıkla yutturmak, birini bir plana göre kandırmakN (Sick, 2005; Öztürk, 1994; Spohn, 1999)	N
Er ist so schlau wie ein Türke	Bir Türk kadar zeki. (Anonim)	N
etwas türken /getürkt/Türken bauen	Günümüzde kullanılmasa da, eskiden sahtekarlık yapmak anlamında kullanılırdı.N (Spohn, 1999; Sick, 2005; Von Alia, Mahmutovic, & Orlu, 2020)	N
Getürkt	Türkleştirmek. (El Hissy, 2012).	N
Kruzitürken	Ayrımcılık ifade eden kızgınlık veya öfke anında söylenen bir söz. AyrımcılıkN ifade eder. Çarmıha gerilmiş İsa kavramı ile Türk kavramının birleşiminden oluşan bir kelime. Almanca Duden sözlüğüne göre muhtemelen 16.-17. yy larda Türk istilaları sonucu oluşmuş bir kelimedir. (Wolf, 2015)	N
Kümmeltürke	Baharat kokan Türk, kimyon kokan Türk. "palavracı, büyük laf eden" anlamındaN kullanılmıştır (Öztürk, 1994)	N
Liegt ein Turke tot in Keller, waren die deutschen wieder schneller	Bodrumda ölü bir Türk yatıyor, Almanlar yine Türklere hızlıydılar (sprüche.cc,N t.y.)	N
Schachtürke	Satranç Türkçesi. (Von Johannes- Fischer, 2014)	N
Schwarzkopf	Karakafa. (Schwarzkopf) (Battal, 2017, s. 212; rdl.de, 2023; cumhuriyet.com.tr,N 2023)	N
Türkenkopf	Türk kafası, düşüncesiz kişi. Leibnitz' de tarihi bir hanın kapısı üzerindedir.N (Gollner, t.y.)	N
Türkenstrafe	Türk cezası, ağır ceza. (Anonim)	N
Türkensteuer	Türk vergisi, fahiş vergi. (Babinger, 1943). Langensteiner, 2014, s. 455).	N
Türkisch bummeln	Türklere gibi dolaşmak/gezinmek. (Anonim)	N
Türkisch machen	İşi Türk etmek. (Anonim)	N
Türkisch sprechen	Türkçe konuşmak. (Sturany, 1894).	N
Türkische Verhältnisse	Türk Şartları (Gurland, 1907).	N
Türkischer Basaar	Türk pazarı, Türk Çarşısı. (Merkel, Bennett und Gould, 2015).	N
Türkischer Karnevalswagen	Türk festival şamandırası. (Sikorska-Bujnowicz, 2016)	N

Türkisches Roulette, Blutmünze	Türk Ruleti (Sauter, 2007)	N
Wie ein Türke leben	Türk gibi yaşamak. Kötü şartlarda yaşamak. (Acar, 2010).	N
Die Türkentaube	Bir güvercin türü. (Stresemann und Nowak, 1958).	N
Knoblauchfresser	<i>Sarımsak yiyen</i> . Yaşlı bir Türk gibi kokuyor anlamında kullanılmıştır. (Öztürk, N (1994; Güngör, 2019).	N
Bergtürken	<i>Dağ Türkleri</i> . Türkiye'deki kurtlar için kullanılan tabir. (Walser, 1983).	N
Türkenjoch	Türk boyunduruğu. (Hellmanzik, 2023, s. 142).	N
Türken, oder einen Türken stellen	Türkler, ya da bir Türk koyuverin (Spohn, 1999)	N
Türkenblut, ein Rotwein	<i>Türk kanı</i> , kırmızı şarap yerine kelime olarak bazı yerlerde kullanılmıştır. (Spohn, N 1999; Çakır, 2017, s. 637).	N
schlimmer als der Türke	Türkten daha beter. (Spohn, 1999)	N
Türkenglocken	Türk çanları. (Spohn, 1999)	N
Türkenwitze	Türk şakası, Almanya Türkü şakası. (Sikorska-Bujnowicz, 2016a, s. 94; Sikorska-N Bujnowicz, 2016b; Kaiser, 2001).	N
Deutscher Türkenwitz		N
Türkenhass	Türk düşmanlığı. (Nierenberg, 1984; Bax, 2011; stuttgarter-zeitung.de, 2020)	N

Listede 41 tarafsız, 11 pozitif ve 35 negatif kelime veya ifade yer almaktadır. Tarafsız ifadeler arasında çoğunlukla Türklerin dili, mimarisi, Türkiye'den gelen kimi ticari mallar, Türkiye'ye has bazı bitki ve hayvanlar, Türkiye tatili, tarihi Türk ünvan ve devletleri vb. yer almaktadır. Pozitif ifadeler arasında Türklerin misafirperverliği, birbirlerine destek olmaları, hediyeleşmeleri, kahvaltılarının zenginliği gibi konular bulunmaktadır. Onlara göre Türkiye'nin curcunası, Türk pazarlarının karmaşıklığı, Türklerin kurnazlıkları, işlerini üstünkörü yapmaları, dillerinin onlara anlaşılmasız gelmesi, yemeklerde baharat kullanmaları, ticarete acımasız olmaları, kötü hayat şartlarına sabretmeleri, ağır şakalaşmaları bir tuhafılık veya negatif bir eleştiri konusudur.

Grafik 1: Almandada Türklere Dair Kelime ve İfadelerin Tematik Dağılımı

Üstteki tabloya bakıldığında Türklerin yeme ve içme adetleri, sosyal hayattaki tavır ve davranışları, kültürleri, onların milli ve manevi değerleri ile Türklerden alınan bazı ticari malların hemen hemen genel manzarayı yansıttığı görülür. Bu sonuçlardan Türklerin kendi aralarında ve yerli toplumla ilişkilerinde kendi kültürlerini önemli ölçüde korudukları anlaşılmaktadır. Ayrıca tablodaki tasnif ve üstteki liste birlikte düşünüldüğünde Almandada Türklerle ilgili topluca milli adet, töre ve değerlerinden daha ziyade ferdi ve sosyal kelime ve ifadelerin üretildiği görülmektedir.

Resim 1: *Türk Kafası* (Türkenkopf, Neumarkt, Foto: Marion Gollner) (Gollner, t.y.).

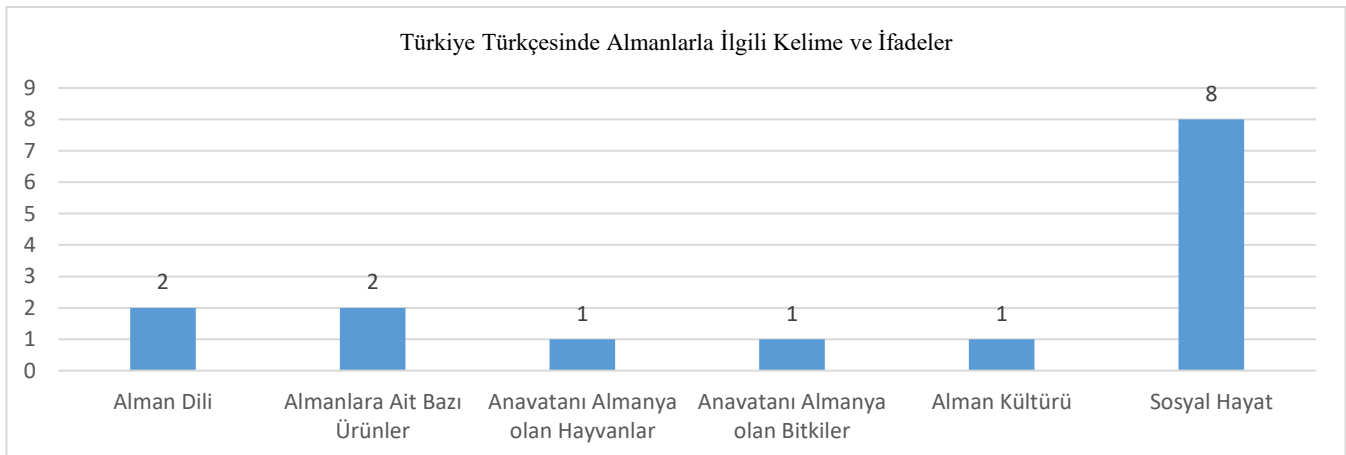
Türkiye Türkçesinde Almanlarla İlgili Kelimeler

Tablo 2: Türkiye Türkçesinde Almanlarla İlgili Kelime ve İfadeler

Söz	Anlam	Tür
Alman gümüşü	Çinko, bakır ve nikelten yapılan, gümüşü andırır bir alaşım. Mayşor. TDK-TS, 90	T
Alman papatyası	Orta Avrupa'da yetişen bir papatya türü. TDK-TS, 90	T
Almancı	1. Almanya yanlısı olan (kimse). 2. Almanya'da çalışan Türk işçisi. TDK-TS, 90	T
Almancılık	Almancı gibi davranma. TDK-TS, 90	T
Almanlaşma	Almanlaşmak işi veya durumu. TDK-TS, 90	T
Almanlaşmak	Alman yaşayış tarzını benimsemek. TDK-TS, 90	T
Almanlaştırma	Almanlaştırmak işi. TDK-TS, 90	T
Almanlaştırmak	Almanlara özgü yaşayış tarzı kazandırmak. TDK-TS, 90	T
Germanofil	Alman dostu. Alman yanlısı. Almansever. TDK-TS, 846	T
Germanist	Cermen dilleri uzmanı. TDK-TS, 846	T
Germanistik	Cermen dillerini konu olan bilim dalı. TDK-TS, 846	T
Alman hamam böceği	Hamam böceğigiller (Blattidae) familyasına giren düz kanatlı bir böcek türü. (OAS, 1/77	T
Alman muhasebe sistemi	Uygun bir iş bölümünü gerçekleştire bilmek maksadiyle ortaya çıkmış bir sistemdir. (OAS, 1/77	T
Germnaofil	Alman dostu. Alman yanlısı. Almansever. TDK-TS, 846	T
Alman usulü	Bir topluluk için yapılan harcamada giderlerin herkese eşit olarak bölüştürülmesi yöntemi. (OAS,N 1/77	T

Türkiye Türkçesinde Almanlarla ilgili neredeyse temas sonucunda meydana çıkan hiç olumlu veya olumsuz ifade bulunmamaktadır. Bunun sebebi olarak Türkiye'de bir topluluk meydana getirecek kadar yaşayan Alman nüfusun olmaması gösterilebilir. Listedeki 15 kelime ve tabirden 13'ü tarafsız ve bireri olumlu ve olumsuzdur. Almanlarla ilgili *Alman usulü ikram* başkalarını ağırlamayı seven Türk milletine tuhaf gelmektedir. Öte yandan onların işlerinde disiplinli olmaları zaman zaman işlerini savsakladıklarını düşünen Türklerce takdir edilecek bir nokta olarak görülmektedir. Genellikle tarafsız ifadeler Almanların dili, onlar gibi yaşama ve onların bazı sistemleri üzerinedir.

Grafik 2: Türkiye Türkçesinde Almanlarla İlgili Kelime ve İfadelerin Tematik Dağılımı

Türkiye Türkçesindeki Almanlara dair kelime veya ifadelerin yarısından fazlası sosyal hayattaki tarafsız kelimelerdir. Bu ifadeler daha ziyade terminolojik sözlük kelimeleri şeklindedir. Birer kelime ile anavatani Almanya olan hayvan ve çiçek ismi yer almaktadır.

İngilizcede Türklerle İlgili Kelime ve İfadeler

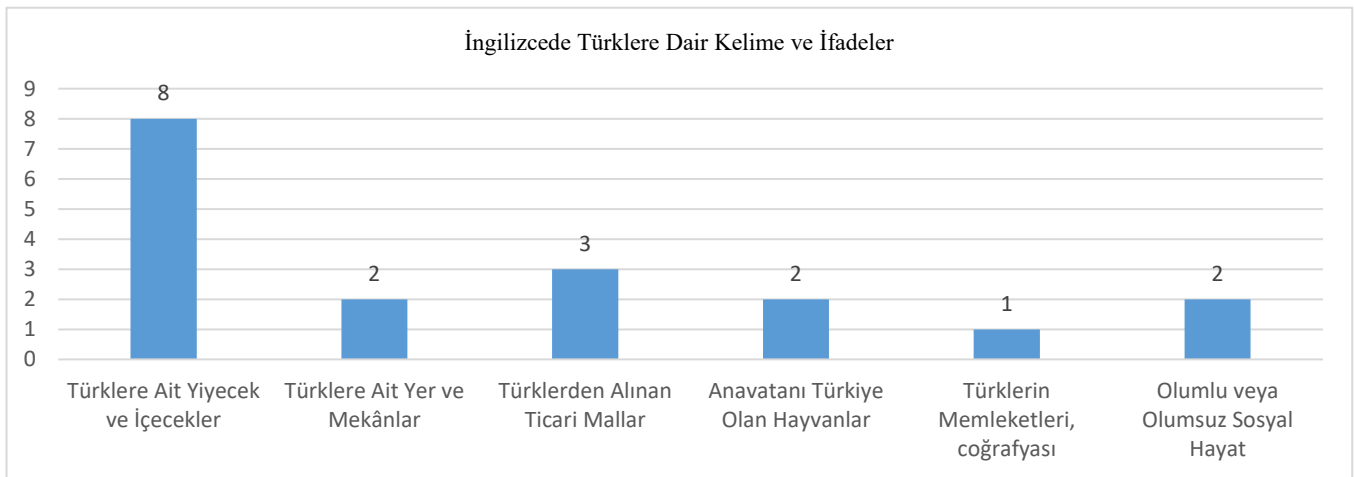
Tarihi seyir içerisinde Türk İngiliz ikşkileri Alman ve Fransızlara nispeten hem geç hem de daha düşük seviyede kalmıştır. Coğrafyaların uzaklığı bakımından da karşılıklı toplumsal temas hâli gerçekleşmemiştir. İngilizlerle daha ziyade ticari ve siyasi ilişkiler vuku bulmuştur. Bu ilişkiler neticesinde her iki haklıtan diğetine karşı neredeyse olumlu veya olumsuz bir ifade türetilmemiştir.

Tablo 3: İngilizcede Türklere Dair Kelime ve İfadeler

İbare	Anlam	Tür
Turkish hospitality	Türk misafirperverliği (Çetin ve Okumuş, 2018).	P
Turkish delight	Türk lokumu (Batu ve Kırmacı, 2009; Ero1, 2000).	T
The Turkish Bath	Türk hamamı. (Ugulu, 2012; Aydın, Aydın, Kuloglu, Yılmaz, Kalayci, Sahin, & Cicek, 2013).	T
Turkish coffee	Türk kahvesi (Eren, Fedakar, Turkmen ve Akan, 2009; Küçükkömürler ve Özgen, 2009).	T
Turkish towel	Türk havlusu. (Berry, 1932; Yılmaz, Cassill ve Powell, 2007).	T
Turkish rug	Kilim. (Eastman, 1929).	T
Turkish roulette	Türk ruleti. (İmset, 1996).	T
Turkish market	Türk pazarı. (Andiç, Yurt ve Baltacıoğlu, 2012; Ölmez, Tuncay, Özcan ve Demirel, 2008).	T
Turkish Straits	Türk boğazları. (Ünlülata, Oğuz, Latif ve Özsoy, 1990; Rozakēs, 1987).	T
Turkish evil eye bead	Nazar boncuğu. (Wiacek, 2015).	T
Turkish eggs	Çılbır. (Chef John, 2022).	T
Turkish cheeses	Türk peyniri. (Kamber, 2007)	T
Turkish tea	Türk çayı. (Gürü ve İcen, 2004; Çakmakçı vd., 2010).	T
Turkish dumplings	Mantı. (Dunlop, 2013; Clark, 2008).	T
Turkish cuisine	Türk mutfağı. (Karaosmanoğlu, 2007).	T
Turkish kangal dog	Turkish shepherdKangal köpeği. (Yılmaz, 2007; Gülanber vd. 2005).	T
Turkish pizza	Lahmacun. (Özgen, Binboğa ve Güneş, 2021).	T
Turkish van cat	Van kedisi. Arikan, Duru, Gurkan, Agaoglu ve Giger, 2003).	T

Listede yer alan *Türk misafirperverliği* Türk halkının cömert ve misafirperver doğasına atıfta bulunur. Bir Türk tatlısı olarak bilinen lokum onlarda *Türk lokumu* adıyla çağrılır ki eşsiz tadı ve dokusuyla tanınan tatlı bir şekerlemedir. *Türk hamamı*, Türkiye'de yüzyıllardır uygulanan geleneksel bir yıkanma ritüeli olarak görülür. *Türk kahvesi* Türkiye'de ve dünyanın diğere bölgelerinde popüler olan sert ve lezzetli bir kahve türüdür. Türk havlusu hafif ağırlığıyla ve geleneksel dokumasıyla öne çıkar. Kilim yine benzer şekilde Türklere has çizgiler taşımasıyla bilinir. Son olarak çılbır İngilizler arasında bilinen bir tariftir. Listedeki 17 kelime veya ibareden 16'sı tarafsız ve biri de olumludur.

Grafik 3: İngilizcede Türklere Dair Kelime ve İfadelerin Tematik Dağılımı

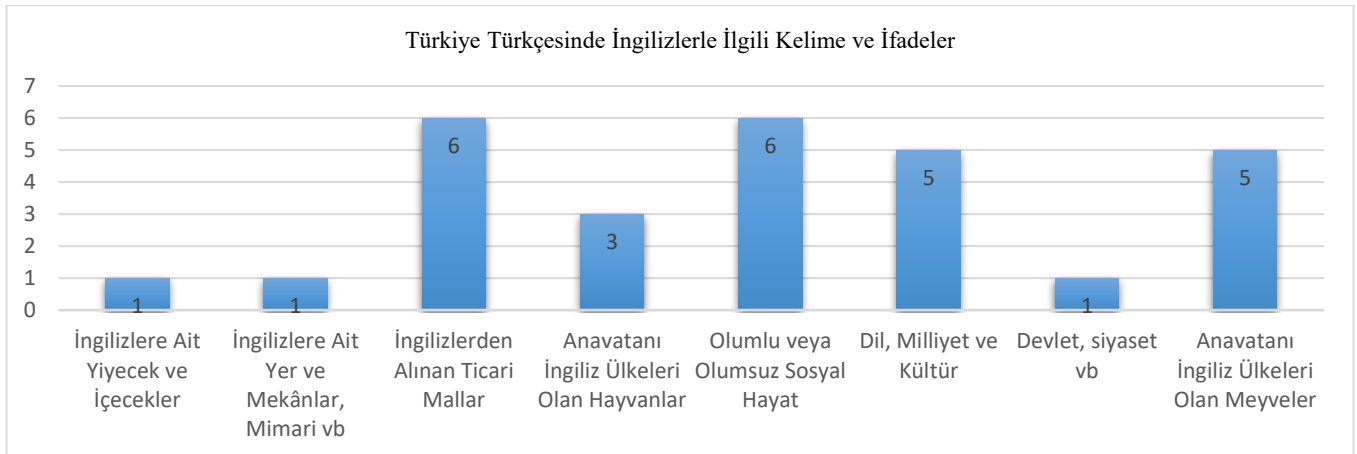
Tablodaki sonuçlar üzerine bir değerlendirme yapıldığında Türklerin meşhur yiyecek ve içeceklerinin neredeyse toplamın yarısına denk geldiği görülmektedir. Türklerden alınan bazı ticari mallar, bazı mimari mekânlar ve anavatani Türkiye olan iki hayvan da tabloda öne çıkmaktadır. Bu tablodaki sonuçlar İngilizlerin, Türklerin yeme içmelerini, ananevi mekânlarını ve meşhur bazı hayvanlarını kendi dillerine alacak kadar bildiklerini göstermektedir.

Tablo 4: Türkiye Türkçesinde İngilizlerle İlgili Kelime ve İfadeler

İbare	Anlam	Tür
İngiliz anahtarı	Somunları gevşetmeye veya sıkıştırmaya yarayan veT	veT
İngiliz arması	Şiddetli azarlama, tekdir. TBAS, 149	N
İngiliz İngilizcesi	Hint-Avrupa dil ailesinden. İngiltere'de, biraz farklı biçimiyle A.B.D., Kanada, Avustralya ve İngilizT uygarlığını benimsemiş olan ülkelerde kullanılan dil. TDK-TS, 1085	T
İngiliz ipi	Çok sağlam sık bükümlü sicim. TDK-TS, 1085	T
İngiliz ipi ile asılmak	Bir işi ustasına yaptırmak. TDK-TS, 1085	P
İngiliz sicimi	Çok sağlam sık bükümlü sicim. TDK-TS, 1085	T
İngiliz sicimi (veya ipi) ile asılmak	Bir işi ustasına yaptırmak. TDK-TS, 1085	T
İngiliz siyaset	Soğuk kanlılık ve kurnazlıkla bir işi yapma veya yaptıрма. TDK-TS, 1085	T
İngiliz tuzu	İç sürdürücü olarak kullanılan magnezyum sülfatı. TDK-TS, 1085	T
Amerikan armudu	1. Defnegillerden, Amerika'da yetişen bir ağaç (Persea americana). 2. Bu ağacın armuda benzerT yemişi. TDK-TS, 99	T
Amerikan bademi	Aselbent, zamk vb. maddeler veren bir sıcak iklim ağacı (Styrax americana). TDK-TS, 99	T
Amerika elması	1. Antep fıstığıgillerden, Amerika'da yetişen bir ağaç, bilader ağacı (Anacardium occidentale). 2. BuT ağacın badem biçiminde çekirdekli, armuda benzer yemişi. TDK-TS, 99	T
Amerika tavşanı	Kemiricilerden, arka ayakları çok uzun, memeli, küçük bir kürk hayvanı (Eriomys chincilla).TDK-TS,T 99	T
Amerikan üzümü	Şekerci boyası. TDK-TS, 99	T
Amerikalılılaşma	Amerikalılılaşmak işi veya durumu. TDK-TS, 99	T
Amerikalılılaşmak	Amerikalıların yaşayış tarzını benimsemek. TDK-TS, 99	T
Amerikan bar	Lokanta, otel veya evlerde içki için ayrılmış köşe. TDK-TS, 99	T
Amerikan bezi	Amerikan; Pamuktan düz dokuma, kaput bezi. TDK-TS, 99	T
Amerikan salatası	Rus salatası. TDK-TS, 99	T
Amerikanvarı	Amerikalıya yakışan bir biçimde, Amerikalı gibi. TDK-TS, 99	T
Amerikan	1.Amerika Birleşik Devletleri halkından olan kimse. 2.Ameri-ka'ya özgü. Amerika ile ilgili olan.T TDK-TS, 99	T
İskoç	1. İskoçya halkından olan kimse. 2. s. İskoçya yapısı, İskoçlara özgü olan. TDK-TS, 1100	T
İskoçça	İskoç dili. TDK-TS, 1100	T
İskoçyalı	İskoç halkından olan kimse. TDK-TS, 1101	T
İskoçya ipliği	İnce ve sağlam pamuk ipliği, fildekoz. TDK-NET	T
Kanada geyiği	Kuzey Afrika'da yaşayan iri gövdeli geyik türü (Cervus Canadensis). TDK-TS, 1183	T
Kanada kavağı	Kuzey Afrika'da yetişen uzun bir kavak türü. TDK-TS, 1183	T
Avustralya karatavuğu	Serçegillerden, erkeğinin kuyruğu lir biçiminde ve çok süslü bir Avustralya kuşu. TDK-TS, 166	T

Üstteki cetvelde 28 kelime veya ibare yer almaktadır. Bunlardan sadece iki tanesi birer olumsuz ve olumlu şeklindedir. Kalan 26'sı tarafsızdır. İngilizlerin (İngiltere, Amerika, Kanada, Avustralya) yaşadıkları coğrafyalarda bulunan kimi ağaç, meyve ve hayvanlar, ürettikleri bazı ürünler, dil ve yaşayış şekilleri listede *tarafsız* olarak işaretlenmiştir. *İngiliz arması* olumsuz ve orantısız bir davranış şeklinde görülürken *İngiliz ipiyle asılmak* işi sağlam yapmak manasında bir takdir ifadesidir.

Türkiye Türkçesinde İngilizlerle ilgili İngilizlerin Türkler hakkındaki kelime ve ifadelerinden daha fazla maddde derlenmiştir. Bu durum İngiltere'nin yanında Amerika, Avustralya ve Kanada'nın da listeye dahil edilmesinden kaynaklanmaktadır. Sadece İngiliz kelimesiyle olan kelime ve ifadeler ise dokuz adetle İngilizcedeki Türklerle ilgili olan listenin gerisinde kalmaktadır.

Grafik 4: Türkiye Türkçesinde İngilizlerle İlgili Kelime ve İfadelerin Tematik Dağılımı

Tablodaki maddelerden sosyal hayat ve bazı ticari malların diğerlerine nispeten daha fazla olduğu dikkati çekmektedir. Ayrıca anavatanı İngiltere, Amerika, Avustralya veya Kanada olan bazı meyve, hayvan ve ağaçların da tabloda önemli yer tuttuğu söylenebilir.

Fransızca Türklerle İlgili Kelime ve İfadeler

Fransızlar Osmanlı hakimiyetinde olmadıkları halde en fazla ilişki içerisinde bulunan Batı milletleri arasındadır. Fransız lise tarih ders kitaplarında Osmanlı ve Türk imajına dair bir değerlendirmede kimi olumsuz ve tarafsız örnekler ele alınmıştır (Yazıcı, 2018). Aynı şekilde La Fontaine masallarında (Çıkla, 2016) ve Fransız ortaokul tarih ders kitaplarında Türklerin ele alınışına dair değerlendirme çalışmaları da yapılmıştır (Bileydi Koç, 2023). Tarih boyunca Fransız edebî ve siyasî eserlerinde Türklere bakışın genel bir perspektifini Akyüz (1994) yapmıştır. Akyüz, olumlu ve olumsuz bakış açılarını tarafsız bir dille ele almış ve Fransızca sözlüklerdeki kelime ve ibareleri sıralamıştır. *L'évolution de la locution "à la turque"* isimli makalesinde Raus (2003) Türk imajının tarihi seyrini kaleme almıştır. Ulağlı 2007 yılında kaleme aldığı eserinde mimariden giyime kadar birçok alanda uzunca bir dönem devam eden ve bir yönüyle sürmekte olan Fransa'daki Türk imajını tarihi kayıtlarla ortaya koymuştur. Genel olarak Fransızca Türklerle ilgili kelime veya ifadeler cumhuriyet öncesi döneme dairdir. Son dönemde ilişkilerin eskisi kadar yakın olmaması, Fransız ve Türk devletleri arasında savaşların yaşanmaması, Türklerin son yüzyılda tarih sahnesinden çekilmeleri gibi birçok sebep bu gerilemenin sebepleri olarak misal verilebilir.

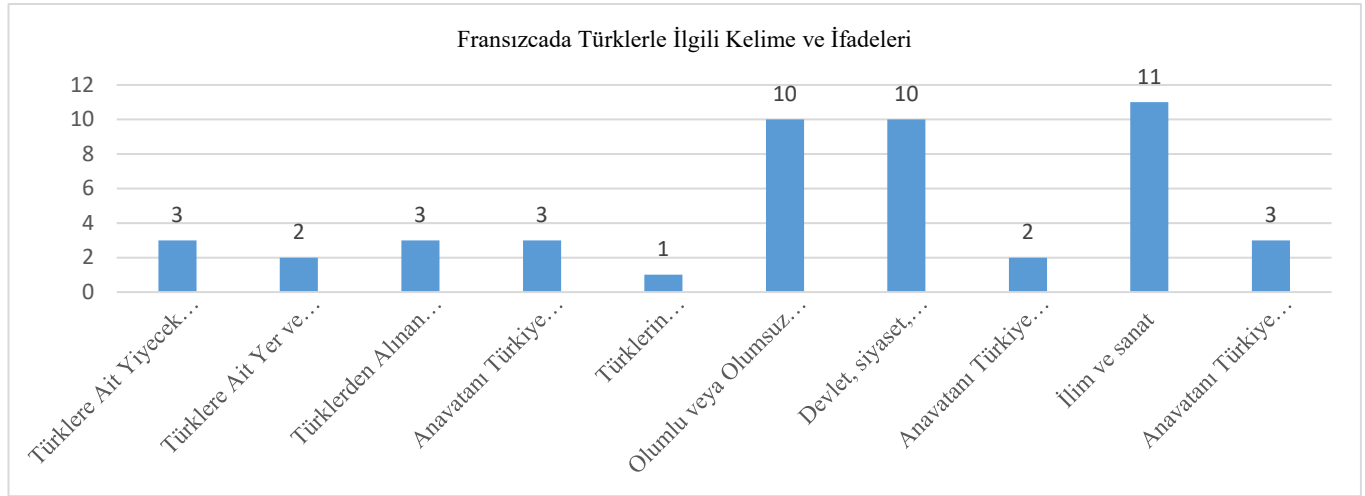
Tablo 5: Fransızca Türklerle İlgili Kelime ve İfadeler

Traiter qqn à la turque	Türk usulü davranmak. Birine sert, sert, kaba davranmak.N	
	İşçilerine Türk usulü davranmak. (Feuillet, 1854, s. 97).	
Année turque	Türk yılı, müslüman takvimi, Kamerî takvim. (FACH, 1803, 1/125)	T
Café turc	Türk kahvesi. (Miomandre, 1908, s. 197; Lorrain, 1898, s. 81)	T
Pipe turque	Türk çubuğu, nargile. (Champfleury, 1853, s. 20; Boué, 1840, s. 428)	T
Tabac turc	Türk tütününü. (Flaubert, 1926, s. 138)	T
Tapis turc	Türk halısı. (Gautier, 1863, s. 193)	T
Rose turc	Türk gülü. (Goncourt, 1889, s. 55).	T
Bain turc	Türk banyosu (Hamamı). (Flaubert, 1910, s. 47)	T
Point turc	Türk noktası: Büyük bir iğne ve ince iplikle yapılmış, her iki tarafta bir kordon veya fisto ile karşılıklı küçük deliklerden oluşan iki sıra nokta. (TLF, 1994, s. 748)	T
Chien Turc	Türk köpeği, Kangal. (TLF, 1994, s. 749).	T
Turquie	Türkiye. (TLF, 1994, s. 750)	T
Turcique	Türkler / Türk dilleri ile alakalı (TLF, 1994, s. 751)	T
Turco-persan	İranlı Türkler (müslüman). (TLF, 1994, s. 750).	T
S'accroupir, s'asseoir à la turque	Türk usulü oturmak, bağdaş kurmak. (Sartre, Mort ds âme,T 1949, s. 260).	T
Panturquisme	Bütün Türk halklarının kendisine göre gruplandırılması gereken siyasi doktrin. (Chauprade, 1999,T s. 43)	T
Se faire turc	Türk olmak. İslam dinine geçmek. (Lamartine, 1, 1835, s. 1/176).	T
Rouge turc	Türk kırmızısı. Parlak kırmızı. Edirne kırmızısı. Türk kırmızısı, kireç ve alümina üzerine dönen yağlı bir ciladır. (TLF, 1994, s. 749).	T
Cheval turc	Türk atı. Türk atı ile Arap atı ile İran atı arasında bir ara cins at. (TLF, 1994, s. 749)	T
À la turque	Türk usulü. Türklere özgü, adetlerine göre, müslüman helası, umumi erkek helası, hakaretT manasında müslüman. (TLF, 1994, s. 749; Clouzot, 1922, s. 24)	T
Turco-mongol	Moğollar. (TLF, 1994, s. 751)	T
Turco-tartare	Tatar. (TLF, 1994, s. 751)	T
Veilleuse turque	Türk gece lambası. (Nosban, 1843, s. 148)	T
Parler (le) turc	Türkçe konuşma. (Farrère, 1900, s. 314)	T
Jeune(-)turc	Genç(-)Türk. 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında Osmanlı İmparatorluğunun kurumlarındaT reform yapmayı amaçlayan milliyetçi ve ilerici bir hareket olan Genç Türklerin destekçisi. (TLF, 1994, s. 750).	T
Helva turc	Türk tatlısı. Bal ve bademle yapılan bir tatlı. (Farrère, 1900, s. 83)	T
Palais turc	Türk sarayı. (Farrère, 1900, s. 108)	T
Turc	Türk (Farrère, 1900, s. 2; Banville, 1842, s. 110)	T
Café à la turque	Türk usulü kahve. (Dumas, 1846, s. 160).	T
Turquien	Türkiye dili ile alakalı. (Deny, 1955, s. 45)	T
À la Turquie	Türk usulü. (TLF, 1994, s. 751).	T
Poivre turc	Türk biberi. (fr.wikipedia.org, 2023)	T
Canard turc	Türk ördeği. (Zimmermann, 1864, s. 756)	T
Turcomanie	Türkmen. (TLF, 1994, s. 751)	T
Grand(-)Turc	Harika(-)Türk. Türklerin Sultanı. (FACH, 1849, 1/224; Balzac, 1839, s. 332; Musset, 1854, s. 100;P Sand, 1904, s. 110)	T
Fort comme un turc	Türk gibi güçlü olmak (büyük fiziksel güce sahip bir kişi). (Sand, 1904, s. 125; Flaubert, 1926, s.P 225).	T

Turcophile	Türksever, Türk taraftarı. (Bertrand, 1917, s. 72).	P
Un homme est fort comme un Turc	Aşırı derecede güçlü olduğunu belirtmek için, Türk gibi güçlü olmak (büyük fiziksel güce sahip bir kişi) (linternaute.fr, t.y., Giono, 1957, s. 149)	P
Rondeau turc de Mozart.	Türk marşı. (TLF, 1994, s. 749).	P
Turquerie	Türk tarzı mimari vb. (Avcıoğlu, 2011, s. 15)	P
Turcophage	Türk düşmanı. (FACH, 1849, 1/148)	N
Tête de turc	Türk kafası. Bir Türk'ün başını temsil eden dinamometre, altına sarık sarılmış, panayı alanından fiziksel gücünü ölçmek için tokmakla vurulan dinamometre. (Cendrars, 1948, s. 319; (Maupassant, 1884, s. 500).	N
Être turc dans/en/sur qqc	Türk olmak; diğer insanlara karşı sert, zalim, acımasız bir tavır sergilemek. (Courier, 1823, s. 79; N Laforgue, 1964, s. 43)	N
Traiter de Turc à Maure	Traiter Birine Mağripli Türk gibi kaba muamele etmek/görmek. (Feuillet, 1854, s. 97; Lorrain, 1898, s.N 169.) Birine aşırı kaba davranmak. (TLF, 1994, s. 750).	N
quelqu'un de Turc a More		
Turcophobe	Türkofofi, Türklere, Türkiye'ye duyulan korku ya da nefret.N (Ostorog, 1917, s. 154)	N
Avoir une tête de turc	Türk kafasına sahip olmak (günah keçisi olmak) (lalangufrançaise.com, 2023)	N
C';est un vrai Turc	Tam/gerçek bir Türk'tür (kaba/acımasız adam). (TLF, 1994, 750).	N
Traiter quelqu'un a la Turque	Birine Türk tarzında davranmak. (TLF, 1994, s. 750).	N
Turcophobie	Türkofofi. Türklere, Türkiye'ye duyulan korku ya da nefret. (Loti, 1920, s.134)	N

Fransızcanın ilk sözlüklerine yansıyan Türklerle ilgili imaja nispeten Türkçe sözlüklerde tamamen objektif bir Fransız imajının yer aldığı görülmektedir. Fransızcanın ilk sözlüklerinden olan *Dictionnaire Universel de Furetière* Türk'ü "*Turc ou Turque: adj. Muhammed'in mezhebine inanan Doğu İmparatoru'nun tebaası. [...]. Halkın Büyük Türk diye isimlendirdiği Büyük Efendi'nin halkına genellikle Türk diyoruz. Türkler aslen Türkistan veya Türkmen kökenlidir.*" şeklinde tarafsız bir şekilde tarif etmektedir (Furetière, 1690, s. 759). Fransızlar kaba ve acımasız insanlara *Türk gibi davrandıkları* şeklinde hitap ederlerdi. Bu durum listede de güncelliğini korumaktadır. Derleme listesinde de görüleceği üzere 48 maddenin 32'si tarafsız kelimelerden müteşekkildir. Kalan 16 kelime veya ifadenin ise 6'sı pozitif iken on tanesi ise negatiftir.

Grafik 5: Fransızca'da Türklerle İlgili Kelime ve İfadelerin Tematik Dağılımı

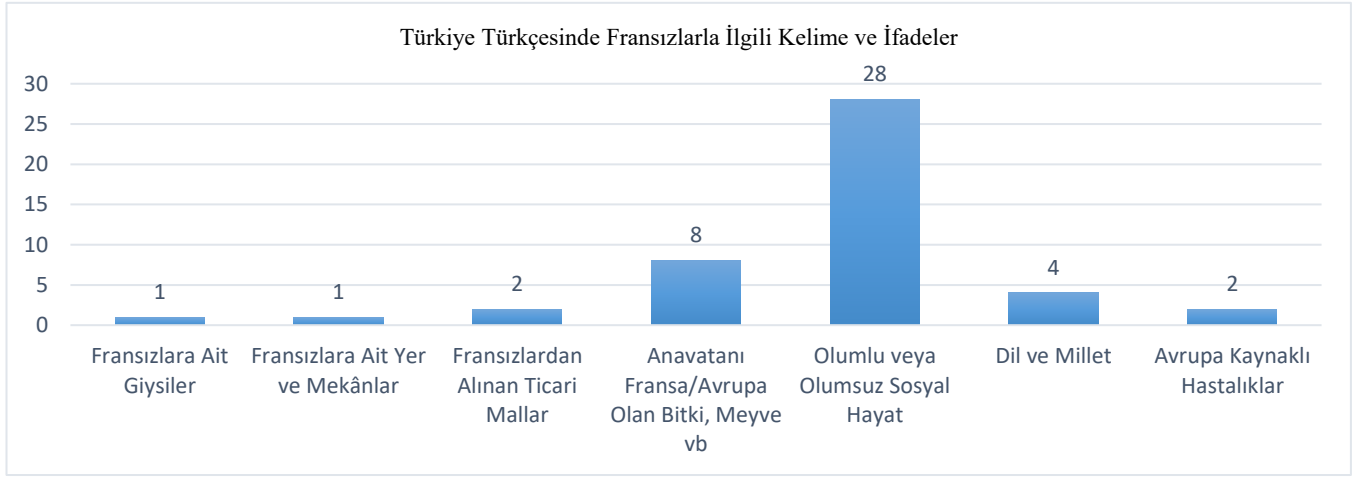
Türklerle ilgili Fransızca'da sosyal hayat, ilim ve sanattan kelimelerle Türklerin devlet ve milletleriyle ilgili kelime veya ifadelerin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu durumun Türklerin Fransızlarla hem ictimai hem de devletlerarası yaşanan ilişkilerinin sonucu olduğu söylenebilir. Aynı zamanda tabloya bakarak türetilen kelime ve ifadelerin oldukça çeşitli sahalara ait olduğu böylece de Fransızların Türklerle ilişkilerinin birçok farklı yönden yaşandığı ifade edilebilir. Bu temas daha ziyade Fransız memur veya askerlerin intibaları ile Fransa'ya okumaya gelen/gönderilen öğrenciler ve çalışmaya giden işçiler vasıtasıyla olmuştur.

Tablo 6: Türkiye Türkçesinde Fransızlarla İlgili Kelime ve İfadeler

Söz	Anlam	Tür
alafranga	1. Frenklerin töre, âdet ve hayatına uygun, Frenklerle ilgili, Batılıca, alaturka karşıtı. 2. AvrupaT uygarlığını benimsemiş, Avrupa eğitimiyle yetişmiş (kimse). 3. Alafranga saat. TDK-TS, 71	T
alafranga müzik	Batı tarzında ve ölçülerinde yapılmış müzik. TDK-TS, 71	T
alafranga saat	Bir günü 24 saat sayarak başlangıcını 00.01 olarak kabul eden saat sistemi. TDK-TS, 71	T
alafranga tuvalet	Batı tarzında kapaklı. üzerine otunabilen klo/ctli tuvalet. TDK-TS, 72	T
alafrangacı	Alafranga hayatı benimsemiş olan. TDK-TS, 71	T
alafrangacılık	Alafrangacı olma durumu. TDK-TS, 71	T
alafrangalaşma	Alafranga usulleri benimseme, alafranga olma. TDK-TS, 71	T
alafrangalaşmak	Alafranga olmak, alafranga davranmak. TDK-TS, 71	T

alafrangalaştırma	Alafrangalaştırmak işi. TDK-TS, 71	T
alafrangalaştırmak	Alafrangalaşmasına sebep olmak. TDK-TS, 71	T
alafrangalık	Alafranga olma durumu. TDK-TS, 71	T
Frenkçe	1. Frenk ve özellikle Fransız dili. 2. Frenklerin biçiminde ve Frenklere özgü olan. 3. Avrupalı gibi. TDK-TS, 803	T
frenği (I)	Genellikle cinsel birleşmelerle bulaşan, tedavi edilmezse inme, körlük, delilik gibi sonuçlara kadarT varan, döle de geçerek vücutça ve akılca sakat bir soyun yetişmesine yol açan hastalık. TDK-TS, 802	T
frenği (II)	Gemi güvertelerinde, suların dışarıya akması için bordalara açılan delik. TDK-TS, 802	T
frengili	Frenği hastalığına tutulmuş olan. TDK-TS, 802	T
Frenk	1. Anglosakson, Cermen veya Latin ırklarının birinden olan kimse. 2. Osmanlıların Avrupalılara,T özellikle Fransızlara verdikleri ad. TDK-TS, 802	T
Frenk asması	Asmagillerden, sonbaharda yaprakları güzel bir renk alan süs sarmaşığı (Ampelopsis). TDK-TS, 802	T
Frenk çileği	Kokusuz, kırmızı iri meyve veren çilek türü. TDK-TS, 803	T
Frenk gömleği	Yakası kravat takmaya uygun, çoğu uzun kollu, ceket veya yelek altına giyilen erkek gömleği. TDK-TS, 803	T
Frenk inciri	Kaktüsgillerden, yaprakları etli ve yayvan dikenli bir bitki, fırvun inciri, Hint inciri (Opuntia ficus-T indica). Bu bitkinin kalın, dikenli kabuğu olan tatlı yemişi. TDK-TS, 803	T
Frenk lâhanası	Brüksel lâhanası. TDK-TS, 803	T
Frenk maydanozu	Maydanozgillerden. salata ve salçalarda kullanılan bodur ve ıtrlı bir bitki. TDK-TS, 803	T
Frenk menekşesi	Turpgillerden, çiçekleri güzel kokulu bir süs bitkisi türü (Hesperis). TDK-TS, 803	T
Frenk üzümü	1. Taşkıragillerden bir çalı (Fibes nigrum). 2. Bu bitkinin genellikle şurubu yapılan, uzun salkımT biçiminde, taneleri ufak, kırmızı ve mayhoş yemişi. TDK-TS, 803	T
Frenkleşme	Frenkleşmek işi. TDK-TS, 803	T
Frenkleşmek	Frenge benzemek. Frenk gibi davranışlarda bulunmak. TDK-TS, 803	T
Frenkleştirmek	Frenklere özgü yaşayış tarzı kazandırmak. TDK-TS, 803	T
Frenklik	Frenk gibi davranma. TDK-TS, 803	T
tatlı su Frenği	1. Yakın Doğu ülkelerinden olduğu hâlde Avrupalı gibi görünen Hristiyan. 2. Avrupalı gibi görünmeveT özenen, züppe tavırlı. TDK-TS, 2153	T
Fransız	1. Fransa'da yaşayan bir halk ve bu halkın soyundan olan kimse. 2. s. Fransız halkına özgü olan. TDK-TS, 802	T
Fransızca	1. Hint-Avrupa dillerinden. Fransa ve Fransız uygarlığını Benimse-miş ülkelerde kullanılan dil 2. Bu T dile özgü olan. TDK-TS, 802	T
Fransızlaşma	Fransızlaşmak işi. TDK-TS, 802	T
Fransızlaşmak	Fransız olmak. Fransızlığı benimsemek. TDK-TS, 802	T
Fransızlaştırma	Fransızlaştırmak işi. TDK-TS, 802	T
Fransızlaştırmak	Fransız kimliğini kazandırmak. TDK-TS, 802	T
Fransızlık	Fransız olma durumu. TDK-TS, 802	T
Avrupa kayını	Avrupa'da yetişen bir kayın türü. TDK-TS, 165	T
Avrupailik	Avrupai olma durumu. TDK-NET	T
Avrupalı	1. Avrupa'da yaşayan. Avrupa halkından olan kimse. 2. Avrupa'ya özgü olan. Avrupa ile ilgili (olan).T TDK-TS, 165	T
Avrupalılaşma	Avrupalılaşmak. TDK-TS, 165	T
Avrupalılaşmak	Avrupalıların düşünce, davranış ve yaşantılarını benimse-mek. TDK-TS, 165	T
Avrupalılaştırma	Avrupalılaştırmak durumu. TDK-TS, 165	T
Avrupalılaştırmak	Avrupalılaşmasını sağlamak. TDK-TS, 165	T
Avrupalılık	Çağdaş olma, düşünce ve davranışta batı ölçülerinde bulunma. TDK-TS, 165	T
Avrupai	Avrupalılara özgü, Avrupalılara benzer, Avrupalılar gibi. TDK-TS, 165	P
Fransız kalmak	1. anlatılan bir konuyu anlayamamak. 2. herhangi bir konudan uzak kalmak. BAS, 116	N

İlk dönem Fransızca sözlüklerde Türklerle ilgili pek çok olumsuz kelime ve deyimlere yer verildiği bir önceki listede görülmüştü. Buna mukabil Türkçe sözlüklerde Fransızlarla ilgili olumsuz ifadeler yok denecek kadar azdır. Sadece bir meseleye yabancı kalındığını anlatmak için *Fransız kalmak* (Aktunç, 1998, s. 116) ifadesi kullanılmaktadır ki haddizatında bu ifade de doğrudan Fransızlara bir gönderme değildir. Avrupalı kelimesi ilk başlarda yabancılaşan, başkalaşan, kültürce yozlaşan kişiler için kullanılırken zamanla Avrupa'nın değerlerini, yaşam tarzını, zihniyetini almış manasında istimal edilerek müspet bir anlam kazanmıştır. Listedeki diğer bütün kelimeler tarafsız birer sözlük kelimesi mesabesinde-dir.

Grafik 6: Türkiye Türkçesinde Fransızlarla İlgili Kelime ve İfadelerin Tematik Dağılımı

Türkiye Türkçesinde Fransızlara dair kelime veya ifadelerin büyük kısmı sosyal hayatta yoğunlaşmıştır. Ancak bu durum beraberinde olumlu veya olumsuz bir bakış getirmemiştir. Daha ziyade tarafsız terminolojik sözlük kelimeleri olarak üretilmişlerdir. İkinci sırada anavatanı Avrupa olan kimi meyve, sebze ve nebatat da tablodaki maddelerin beşte birine yakınıni teşkil etmektedir. Türkiye Türkçesinde Almanlar veya İngilizlere göre Fransızlara dair kelime veya ifadelerin fazlalığı dikkat çekicidir.

SONUÇ VE TARTIŞMALAR

Bu çalışma sonucunda üç önemli Batı Avrupa dilinde Türklere dair kelime veya ifadeler topluca bir araya getirilmiştir. Diğer taraftan Türkiye Türkçesinde de zikredilen milletlere dair türetilen kelime veya ifadeler de derlenmiştir. Her bir dilde derlenen malzeme hem türlerine hem de sahalarına göre tasnif edilmiştir. Böylece bu dillerde ve mukabilinde Türkiye Türkçesindeki konuya dair derlenen dil malzemesinin yorumlanabilmesinin de yolu açılmıştır.

Derlemeler sonucunda Türkiye Türkçesinde 46 maddeyle Fransızlara dair kelime ve ifadelerin bulunması ve miktarı göz önüne alındığında Fransızları Türkiye Türkçesinde tanıdığını ancak doğrudan temasın olmaması sonucu olumlu veya olumsuz hükümler üretilmediğini göstermektedir. 46 maddelik geniş sayılabilecek bir kelime varlığının bulunmasının temel sebebi olarak Osmanlı döneminde Avrupa'nın Frengistan ve Batı Avrupa milletlerinin uzun süre Frenk olarak anılmasında aranmalıdır. Ayrıca Batı Avrupa milletleri arasında en fazla siyasi ve kültürel temas Fransızlarla vuku bulmasında aranmalıdır.

Fransızcadaki 48 maddelik türetimlerin ekseriyetinin cumhuriyet öncesi döneme ait oldukları göz önünde bulundurularak o dönem Fransa'sının Türklerle olan siyasi ve sosyal görünümüne bir ışık tuttuğu da ifade edilebilir.

İngilizlere dair 28 maddelik listeye ve tematik dağılımlarına bakılarak Türklerin İngilizleri üstte bahsedildiği yönleri itibariyle tanıdıkları sonucu çıkarılabilir. Diğer taraftan İngilizcedeki 17 kelime ve ifadenin hemen tamamının tarafsız olması doğrudan temasın olmaması sonucudur ve bu durum İngilizlerin doğrudan temasta bulunmadıkları ancak hiç de azımsanmayacak derecede Türkleri tanıdıkları sonucunu vermektedir denilebilir.

Taranan üç Batı Avrupa dili içerisinde Türklerle ilgili en fazla kelime ve ifade 74 maddeyle Almanda bulunmaktadır. Negatif ifadelerin pozitif olanlardan fazla olması Türklerin din ve kültürce Almanlara göre oldukça farklı olmalarından dolayıdır. Türkler Almanyada azınlıkta olduklarından *değişik* görülen taraf durumundadırlar. Temas hâli neticesinde ortaya çıkan ifade ve tabirlerin üçte ikisinden fazlasının olumsuz olması dikkat çekicidir. İşçi olarak giden ve ekseriyeti eğitim ve tahsil bakımından oldukça düşük olan Türklerin bu intibaları bırakmaları normal karşılanabilir ise de toptancı bakış açısı hiç bir millet için doğru bulunacak bir konu değildir. Diğer taraftan ferdi ve toplum içi ilişkilerden üretilen bu kelime veya ifadelerde negatif olanların pozitif olanlardan fazla olması Almanyadaki hakim Alman kültürünün alt kültürlerle bakışına da bir örnek olarak gösterilebilir. Elde edilen verilerden çıkarılan sonuç devletler arası ilişkilerden öte toplum içi ilişkileri yansıtmaktadır ki bu durum tarihi hadiselerle de uygunluk göstermektedir. Türkiye Türkçesinde ise Almanlara dair 15 maddenin varlığı tespit edilmiştir. Tarama listesi ve tematik dağılımlardan çıkarılabilecek sonuç Türkiye'deki Türklerin Almanları daha ziyade uzaktan ve sosyal hayattaki yansımalarıyla tanıdıkları, onlarla doğrudan temasın olamaması sebebiyle olumlu veya olumsuz ifadelerin türetilmediğidir.

Sosyal psikolojiyi meydana getiren tarihi gerçekliklere paralel şekilde dillerde de türetimlerin olduğu ortaya konulmuştur. Elde edilen sonuçlar anılan toplumların birbirleriyle olan temaslarının türlerini de yansıtmaktadır. Bu

minvalde tarihi seyir içerisinde üretilen kelimelerin tarafsız, negatif ve pozitiflik oranları anılan toplumların alt-üst kültür ilişkileriyle de örtüşmektedir. Diğer taraftan elde edilen verilerin tasnifi bize ilişkilerin hangi sahalarda yoğunlaştıklarına dair de bir ipucu vermiştir.

Bu çalışma sonucunda anılan milletlerle ilgili kelime ve ifadeler derli toplu bir şekilde bir araya getirilmiştir. Böylece yapılan birçok imaj çalışmasını tamamlar mahiyette bir netice elde edilmiştir.

İleride bu çalışmaya benzer daha derinlemesine ve/veya geniş çalışmaların olması gerektiği görülmektedir. Türkiye Türkçesiyle birlikte diğer Türk lehçelerinin de taranması lüzumu anlaşılmıştır. Ayrıca Türklerin temasta olduğu diğer milletlerle ilgili de yeni çalışmaların tarafsız ve açık yüreklilikle yapılması gerektiği önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, I. (2010). *Der Türke: das Original*. Deutscher Taschenbuch Verlag.
- Aktunç, H. (1998). Türkçenin büyük argo sözlüğü. (1. Baskı), Yapı Kredi Yayınları.
- Akyüz, Y. (1994). Türk Kurtuluş savaşına gelinceye kadar Fransa'da Türk ve Türkiye imajı. İçinde: X. Türk Tarih Kongresi. (ss. 6/2649-2662), Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Alboğa, B. (2008). Religion und Staat in Deutschland aus der Sicht der muslimischen Religionsgemeinschaften- Bestandsaufnahme und Perspektiven. Christine Langenfeld, Irene Schneider (Hg.) *In: Recht und Religion in Europa*, (pp. 15-27).
- alfs.de (2023). *Türkischer basalt*. alfs.de, <https://alfs.de/produkte/pflastersteine/basalt-tuerkei-pflastersteine-patina-spaltrau/>
- alles-tuerkei.com (t.y.). Türkisches Frühstück. alles-tuerkei.com, <https://www.alles-tuerkei.com/kategorie-tuerkisches-fruehstueck/>
- alleszumteppich.de (t.y.). *Türkische Teppiche (anatolische Teppiche)*. alleszumteppich.de, <https://www.alleszumteppich.de/teppichstile-und-teppichregionen/turkische-teppiche>
- Andiç, E., Yurt, Ö. & Baltacıoğlu, T. (2012). Green supply chains: Efforts and potential applications for the Turkish market. *Resources, Conservation and Recycling*, 58, 50-68.
- Arikan, S., Duru, S. Y., Gurkan, M., Agaoglu, Z. T. & Giger, U. (2003). Blood type A and B frequencies in Turkish Van and Angora cats in Turkey. *Journal of Veterinary Medicine Series A*, 50(6), 303-306.
- Atabay, I. (2012). Die Identitätsarbeit der dritten und vierten Generation. *Zwischen Islamismus und Patchwork: Identitätsentwicklung bei türkeistämmigen Kindern und Jugendlichen dritter und vierter Generation*, 131-136.
- Avcıoğlu, N. (2011). *Turquerie ve Temsil Politikası*. (Çev. Renan Akman), Koç Üniversitesi Yayınları.
- Aydin, S., Aydin, S., Kuloglu, T., Yilmaz, M., Kalayci, M., Sahin, İ., & Cicek, D. (2013). Alterations of irisin concentrations in saliva and serum of obese and normal-weight subjects, before and after 45 min of a Turkish bath or running. *Peptides*, 50, 13-18.
- Aysel, A. (2018). *Vom "Gastarbeiter" zum "Deutschtürken"?*. Ergon-Verlag.
- Babinger, F. (1943). Beginn der Türkensteuer in den Donaufürstentümern (1394 bzw. 1455). Mit einem Anhang: Die osmanische Unterwerfung Ostbulgariens. *Südost Forschungen*, 8, 1-35.
- Balcı, (2019). Batının Türk algısı üzerine. *HARS AKADEMİ Uluslararası Hakemli Kültür-Sanat-Mimarlık Dergisi*, 2(4), 351-373.
- Balzac, H. de (1839). *Illusions perdues. 2. Un grand homme de province à Paris*. Souverain.
- Banville, Th. F. de (1842). *Les cariatides*. Pilout.
- Başbuğ, B. (2011). Mythos Weihnachtsmann Mythos Weihnachtsmann.
- Battal, S. S. (2017). Tagungsbericht: „Beziehungskrisen: Deutsch-türkische Verhältnisse in Literatur und Film. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 5(2), 212-215.
- Batu, A. & Kirmaci, B. (2009). Production of Turkish delight (lokum). *Food research international*, 42(1), 1-7.
- Bax, D. (2011, Dezember 4). Türkenhass geht alle an. *taz.de*, <https://taz.de/Kommentar-Reaktion-auf-rechten-Terror/!5106135/>

- Beilschmidt, T. (2015). *Gelebter Islam: eine empirische Studie zu DITIB-Moscheegemeinden in Deutschland*. Transcript Verlag.
- Berner, H. (2016). Soziale Innovation oder sozial innovatives Handeln? Türkischstämmige Unternehmer/innen in Salzburg. *Zeitschrift für Zukunftsforschung*, 5(1), 24-41.
- Berry, B. Y. (1932). Old Turkish Towels. *The Art Bulletin*, 14(4), 344-358.
- Bertrand, B. (1917). *Les Turcs, ce que fut leur empire: leurs comédies politiques*. Perrin et cie.
- Beyatlı, Y. K. (1975). *Tarih musahabeleri*. Batur Matbaası.
- Bileydi Koç, M. (2023), Fransız Ortaokul Tarih Ders Kitaplarında Türk İmajı, *CTAD*, 19(37), 347-382.
- Bilger, W. (2012). *Der postethnische Homosexuelle: Zur Identität schwuler Deutschtürken*. transcript Verlag. <https://doi.org/10.1515/transcript.9783839421086>
- Blätte, A. (2014). Einwandererverbände und politische Integration. *Einwandererverbände in der Migrations-und Integrationspolitik 1998-2006: Zugang, Normen und Tausch*, 13-33.
- Boué, A. (1840). *La Turquie d'Europe*. (Chez Arthus Bertrand, Éd.), (Tome quatrième), Libraire de la Société de Géographie de Paris.
- Bülent Ceylan. (2020, Haziran 21). *Bülent Ceylan & Kaya Yanar: Ein Türke kommt selten allein! Radio Onnerschda Podcast #3* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/results?search_query=ein+t%C3%BCrke+kommt+selten+allein
- Çağlar, A. Ş. (1998). McDöner: Dönerkebab und der Kampf der Deutsch-Türken um soziale Stellung. *Sociologus*, 48, 17-41.
- Çakır, M. (2017). Die Migrationsbezogenen Indikatoren von Österreichisch Türkischen Beziehungen. *Turkish Studies (Elektronik)*, 12(3), 631-646.
- Çakmakçı, R., Dönmez, M. F., Ertürk, Y., Erat, M., Haznedar, A. & Sekban, R. (2010). Diversity and metabolic potential of culturable bacteria from the rhizosphere of Turkish tea grown in acidic soils. *Plant and Soil*, 332, 299-318.
- Camin, S., & Eissing, G. (t.y.). *Das interkulturelle Schulfrühstück als Ansatz der Gesundheitsförderung*. Höggemeier, A. & Jagel, A. (2011). Liliun martagon–Türkenbund-Lilie (Liliaceae). *Jahrb. Bochumer Bot. Ver.*, 2, 202-205.
- Camin, S., & Eissing, G. (t.y.). *Das interkulturelle Schulfrühstück als Ansatz der Gesundheitsförderung*. Höggemeier, A. & Jagel, A. (2011). Liliun martagon–Türkenbund-Lilie (Liliaceae). *Jahrb. Bochumer Bot. Ver.*, 2, 202-205.
- Cendrars, B. (1948). *Bourlinguer*. Gallimard.
- Çetin, G. & Okumuş, F. (2018). Experiencing local Turkish hospitality in Istanbul, Turkey, *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 12(2), 223-237. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJCTHR-06-2017-0070>
- Champfleury (1953). *Contes de printemps: Les aventures de Mademoiselle Mariette*. Victor Lecou, Libraire-Éditeur.
- Chateaubriand, F. A. (1803). *Defense du genie du Christianisme*. Imp. Migneret.
- Chateaubriand, F. A. (1849). *Mémoires d'outretombe par Chateaubriand*. Société Typographique Belge.
- Chauprade, A. (1999). *Dictionnaire de géopolitique : états, concepts, auteurs*. Ellipses.
- Chef John (2022). Turkish Eggs (Cilbir). [allrecipes.com](https://www.allrecipes.com/recipe/277194/turkish-eggs-cilbir/), <https://www.allrecipes.com/recipe/277194/turkish-eggs-cilbir/>
- chemie-schule.de (t.y). Gold. [chemie-schule.de https://www.chemie-schule.de/KnowHow/Gold](https://www.chemie-schule.de/KnowHow/Gold)
- Çıkla, S. (2016). La Fontaine'in Masallar'ında Türk izleri. *Türk Dili*, 775, 83-90.
- Clark, M. (2008). Turkish Dumplings, Deconstructed. *The New York Times*, 158(54450), F3-L.
- Clouzot, H. (1922). *Les meubles du XVIIIe siècle*. A. Morancé.

- Commission (1994). *Trésor de la langue française: dictionnaire de la langue du XIXe et du XXe siècle (1789-1960)*. (TLF), (Tome seizième), Gallimard.
- Cosack, C. J. (1871). Zur Literatur der Türkengebete im 16. und 17. Jahrhundert. *Cosack, Carl Johannes (Hg.): Zur Geschichte der evangelischen ascetischen Literatur in Deutschland. Ein Beitrag zur Geschichte des christlichen Lebens wie zur Cultur und Literaturgeschichte*. Basel, (pp. 163-243).
- Courier, Paul-Louis (1831). *Pamphlets politiques et littéraires*. Paulin.
- cumhuriyet.com.tr (2023, Nisan 10). Kara Kafa filmi konusu ne? Kara Kafa filmi oyuncular kim? Kara Kafa filmi neden yasaklandi? Kara Kafa filmi hangi platformda?, *cumhuriyet.com.tr*, <https://www.cumhuriyet.com.tr/yasam/kara-kafa-filmi-konusu-ne-kara-kafa-filmi-oyuncular-kim-kara-kafa-filmi-neden-yasaklandi-kara-kafa-filmi-hangi-2126376>
- Decker, N. (2023). *Türkisch Van*. *zooplus.de*, <https://www.zooplus.de/magazin/katze/katzenrassen/tuerkisch-van>
- Deny, J. (1955). *Principes de grammaire turque*. Adrien-Maisonneuve.
- Der Spiegel (1973, July 27). Die Türken kommen – rette sich, wer kann. *Der Spiegel* <https://www.spiegel.de/politik/die-tuerken-kommen-rette-sich-wer-kann-a-5b1ba6e5-0002-0001-0000-000041955159> (Nr. 31).
- Dittmar, N. & Steckbauer, D. (2007). Urbane Linguotope: am Puls der Polyphonie. *Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik*, 37 (4), 63–88.
- dortmund.de, https://www.dortmund.de/dortmund/projekte/rathaus/verwaltung/gesundheitsamt/downloads/interkulturelles_schulf_ruehstueck_primarstufe.pdf
- duden.de (t.y.). *Kruzitürken*. *duden.de*, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Kruzituerken>
- Dumas, A. (1861). *Le Comte de Monte-Cristo*. (Tome 2), Calmann Lévy.
- Dunlop, F. (2013). Barbarian heads and Turkish dumplings: The Chinese word mantou. *Wrapped & Stuffed Foods*.
- Eastman, A. C. (1929). A fragment of a Turkish rug of court manufacture. *Bulletin of the Detroit Institute of Arts of the City of Detroit*, 10(4), 53-54.
- Ebay.de (2023). *Türkisches Auge*. *ebay.de*, https://www.ebay.de/b/Turkisches-Auge/bn_7000884755
- El Hissy, M. (2012). *Getürkte Türken: Karnevaleske Stilmittel im Theater, Kabarett und Film deutsch-türkischer Künstlerinnen und Künstler*. Transcript Verlag.
- Epitalon, V. (2023, septembre 15). *Avoir une tête de Turc: définition et origine de l'expression*. *lalanguefrancaise.com*, <https://www.lalanguefrancaise.com/>
- Eren, B., Fedakar, R., Turkmen, N. & Akan, O. (2009). Deaths in the Turkish hammam (hot bath). *Bratisl Lek Listy*, 110(11), 697-700.
- Erol, Ö. O. (2000). The Turkish delight: a pliable graft for rhinoplasty. *Plastic and reconstructive surgery*, 105(6), 2229-2241.
- Ersen-Rasch, M. I. (2009). *Türkische Grammatik für Anfänger und Fortgeschrittene*. (4. Auflage), Max Hueber Verlag.
- Farrère, C. (1900). *L'homme qui assassina*. E. Flammarion.
- Feuillet, O. (1854). *Scènes et comédies*. Paris M. Lévy frères
- Fischer, H. J., Von Kooten, J., Dauber, A. & Höcherl, E. (2009). Süßer Honig, bittere wirkung? Synkope nach Genuss von türkischem Honig. *Der Notarzt*, 25(01), 22-24.
- Flaubert, G. (1910). *Correspondance Deuxième Série 1850-1854*. L. Conard.
- Flaubert, G. (1926). *Correspondance Première Série (1830-1846)*. (Nouvelle Édition Augmentée), Louis Conard, Libraire-Éditeur.
- foodlux.de (2023, März 7). *Türkischer Tee: Test & Empfehlungen*. *foodlux.de*, Tee: Test & Empfehlungen. <https://www.foodlux.de/tuerkischer-tee-test/>

- Francis de Miomandre (1908). *Écrit sur de l'eau...* Éditions Henri-Falcon.
- fr.wikipedia.org (2023, juillet 24). *Poivre turc*. fr.wikipedia.org, https://fr.wikipedia.org/wiki/Poivre_turc
- Gautier, T. (1863). *Le capitaine Fracasse*. Garnier frères.
- geheimtipptuerkei.de (2023, April 30). (Nazar Amulett: Bedeutung, Herkunft und Anwendung. geheimtipptuerkei.de, <https://geheimtipptuerkei.de/nazar-auge-amulett/>
- Giono, J. (1957). *Le Bonheur fou*. Folio.
- Goldberg, A., Halm, D. & Şen, F. (2004). *Die deutschen Türken*. (Vol. 7). LIT Verlag Münster.
- Gollner, M. (t. y.). Neumarkt, "Türkenkopf" und, "Türkengasse". ÖSTERREICHISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN, <https://www.oeaw.ac.at/tuerkengedaechtnis/denkmaeler/ort/neumarkt-tuerkenkopf>
- Goncourt, E. de (1891). *Journal des Goncourt*. Bibliotheque Charpentier.
- Goodall, F. (t.y.). *Ein türkischer Pascha*. meisterdrucke.com, <https://www.meisterdrucke.com/kunstdrucke/Frederick-Goodall/68627/Ein-t%C3%BCrkischer-Pascha.html>
- Gorzewski, A. (2015). Integration und Bewahrung des Türkentums–Der Doppelauftrag der DİTİB. *Die Türkisch-Islamische Union im Wandel*, (pp. 101-127). ISBN: 978-3-658-08867-5
- Güde, E. (2011). Sprachmischung, türkisch-deutsche Literatur, Poetik der Sprachmischung. *Istanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 2(26), 21-39.
- Gülanber, E. G., Gönenci, R., Kaya, Ü., Aksoy, Ö. & Biricik, H. S. (2005). Vertebral scale system to measure heart size in thoracic radiographs of Turkish Shepherd (Kangal) dogs. *Turkish Journal of Veterinary & Animal Sciences*, 29(3), 723-726.
- Güngör, D. (2019). *Ich bin Özlem: Roman*. Verbrecher Verlag.
- Gurland, A. (1907). *Grundzüge der muhammedanischen Agrarverfassung und Agrarpolitik mit besonderer Berücksichtigung der türkischen Verhältnisse*. E. Bergmann's buchdr.
- Gürü, M. & Icen, H. (2004). Obtaining caffeine from Turkish tea fiber and stalk wastes. *Bioresource Technology*, 94(1), 17-19.
- Merkel, F., Bennett, L. & Gould, K. (2015). *Türkische Küsten: perfekte Tage in antiken Stätten und an Traumstränden*. BAEDERKER Verlag.
- Halıcı, N. (1992). Türkische Küche und Esskultur. P. Rochard (ed.) In: *Abendland begegnet Morgenland*. Ausstellungskatalog, (pp. 201-207).
- Hellmanzik, T. G. (2023). *Vom "Türkenjoch" zu "Deutschlands Freundschaft für die Türkei": Der Wandel des Wissens über das Osmanische Reich in deutschen Geschichtsschulbüchern 1839–1918*. Verlag Julius Klinkhardt.
- Hazai, G. (1965). Beiträge zu einigen Problemen der Lehnwörterforschung in den osmanisch-türkischen Mundarten des Balkans. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum*
- Höggemeier, A., & Jagel, A. (2011). *Lilium martagon–Türkenbund-Lilie (Liliaceae)*. Bochumer Bot. Ver., 2, 202-205.
- Gollner, M. (t. y.). Neumarkt, "Türkenkopf" und, "Türkengasse". ÖSTERREICHISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN, <https://www.oeaw.ac.at/tuerkengedaechtnis/denkmaeler/ort/neumarkt-tuerkenkopf>
- İmset, İ. (1996). Turkish roulette. *Index on Censorship*, 25(2), 74-77.
- Kaiser, A. (2001). » Noch n Türkenwitz–Vor Kaya Yanar, dem neuen Star der Ethno-Comedy, ist keine Randgruppe sicher. *zeit.de*, http://www.zeit.de/2001/08/200108_m-kayayanar.xml
- Kakuk, Z. (1961). Die türkische Mundart von Küstendil und Michailovgrad. *Acta Linguistica Academiae Scientiarum Hungaricae*, 11(3/4), 301-386.
- Kamber, U. (2007). The traditional cheeses of Turkey: cheeses common to all regions. *Food reviews international*, 24(1), 1-38.
- Kampffmeyer, G. (1916). *Das Türkische Reich. Eine geographische Übersicht*.

- Karaosmanoğlu, D. (2007). Surviving the Global Market: Turkish Cuisine Under Construction. *Food, Culture & Society*, 10(3), 425-448.
- Kaya, A. R. (1980). *Die türkische Küche: Ali Riza Kaya stellt die typischen Originalrezepte seines Landes vor* \$ Ali Riza Kaya. Wilhelm Heyne Verlag.
- Kelek, N. (2011). *Die fremde Braut: ein Bericht aus dem Inneren des türkischen Lebens in Deutschland*. Kiepenheuer & Witsch.
- Keller, s. A. (1950). Die Blume Türkenbund: Anekdoten und Begebenheiten.
- Klinghardt, K. (1927). *Türkische Baeder*. Julius Hoffmann.
- kochbar.de (t.y.). *MEIN LAHMACUN - Türkische Pizza*. kochbar.de, <https://www.kochbar.de/rezept/218651/MEIN-LAHMACUN-Tuerkische-Pizza.html>
- Komision (1998). TDK Türkçe Sözlük. (Haz. İsmail Parlatur, Nevzat Gözaydın, Hamza Zülfikar, Belgin Tezcan Aksu, Seyfüllah Türkmen, Yaşar Yılmaz), (8. Baskı), Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Krämer, W. & Sauer, W. W. (2001). *Lexikon der populären Sprachirrtümer: Mißverständnisse, Denkfehler und Vorurteile von Altbier bis Zyniker*. Piper Taschenbuch.
- Krösche, J., Kaczerowski, D. & Puchstein, C. (2007). Turkish honey. Intoxication with pontic honey: Intoxikation mit pontinischem Honig. *Notfall+ Rettungsmedizin*, 10, 273-275.
- Küçükkömürlü, S., & Özgen, L. (2009). Coffee and Turkish coffee culture. *Pakistan Journal of Nutrition*, 8(10), 1693-1700.
- Kula, O. B. (2018). *Batı felsefesinde oryantalizm ve Türk imgesi*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Laforgue, J. (1964). *Moralités légendaires, suivi de Les deux pigeons*. Mercure de France.
- Lamartine, Alphonse de (1835). *Souvenirs, impressions, pensées et paysages pendant un voyage en Orient, 1832-1833: où, Notes d'un voyageur*. (Tome 1), L. Hauman.
- Lamm, C. J. (1955). Ein türkischer Wappenteppich in schwedischem Besitz. *Kunst des Orients*, 2, 59-68.
- Lammens, H. (1922). Dr. phil. Ahmed Muhiddin, Lektor der türkischen Sprache an der Universitaet Leipzig.—Die Kulturbewegung in modernen Türkentum.(Gedruckt mit Unterstützung des Legatum Flugelianum bei der Universitaet Leipzig). VIII, Leipzig, JM Gebhardt's Veriag, 1921. *Mélanges de l'Université Saint-Joseph*, 8(1), 462-463.
- Langensteiner, M. (2014). Rezension von: von Hippel, Wolfgang (Hrsg.), *Türkensteuer und Bürgerzählung. Zeitschrift für Württembergische Landesgeschichte*, 73, 455-457.
- Lehmann, C. (2012). Türkische Currywurst mit Pommes. Die Esskultur türkischer Migranten zwischen nationalem Narrativ und Hybridisierungen. *Zeitschrift für Kulturwissenschaften*, 6(1), 61-72. <https://doi.org/10.14361/zfk.2012.0106>
- linternaute.fr (t.y.). *Etre fort comme un Turc*. linternaute.fr, <https://www.linternaute.fr/expression/langue-francaise/671/etre-fort-comme-un-turc/>
- Lohmann, I. & Böttcher, J. (2022). *Auf dem Weg ins Türkische Reich: Ein bildungshistorisches Lesebuch*. Verlag Julius Klinkhardt. DOI: 10.25656/01:24829
- Lorrain, J. (1898). *Amis d'automne*. E. Fasquelle.
- Lorrain, J. (1898). *La Dame turque*. Nilsson.
- Loti, P. (1920). *La mort de notre chère France en orient*. Calmann.
- Lüdtke, S. R. (2009). *Kundenbindung im Ethnomarketing der Stromversorger: eine empirische Untersuchung am Beispiel der Berliner Deutschtürken*. BoD–Books on Demand.
- magazin.alpenverein.de (2018). Die Türkenbundlilie. magazin.alpenverein.de, https://magazin.alpenverein.de/artikel/die-tuerkenbundlilie_50e2def2-5aeb-48dc-8a88-94cb9dea4a0f#:~:text=Keine%20gro%C3%9Ffe%20Frage%2C%20woher%20der,50%20und%20200%20Zentimeter%20hoch.

- Maire, B. (2007). Doppelinfektion mit Salmonella Typhimurium und Cryptosporidium nach Türkeiurlaub. *MIKROBIOLOGE*, 17, 101-104.
- Malottki, K. & Wiechmann, H. W. (1996). Akute lebensbedrohliche Bradykardie: Nahrungsmittelintoxikation durch türkischen Waldhonig. *DMW-Deutsche Medizinische Wochenschrift*, 121(30), 936-938. DOI: 10.1055/s-2008-1043090
- März, H. (2023). Köstliches aus dem orient. *Heilpflanzen*, 3(04), 72-73.
- Maupassant, G. de (1884). *Contes et nouvelles l'héritage*. (Tome 1). La vie militaire illustré.
- Mayer, G. (1978). *Türkischer Basar*. Geheimnisse orientalischer Geschäftstüchtigkeit.
- Merkel, F., Bennett, L. & Gould, K. (2015). *Türkische Küsten: perfekte Tage in antiken Stätten und an Traumstränden*. BAEDEKER Verlag.
- Mozart, W. A. & Cerné, C. (1926). *Türkischer Marsch*. A. Fürstner.
- Muhieddin, A. (1921). *Die Kulturbewegung im modernen Türkentum*. JM Gebhardt.
- Musset, A. De (1906). *La mouche*. A. Lemerre.
- Napp, R., Schewe, J. C., & Diepenseifen, C. J. (2022). Bradykardie durch Intoxikation mit türkischem Honig. Die Relevanz der gründlichen Anamnese im Notfalleinsatz. *Notfall Rettungsmedizin*, 1-4. <https://doi.org/10.1007/s10049-022-01044-6>
- Nauck, B. & Kohlmann, A. (1998). *Verwandtschaft als soziales Kapital–Netzwerkbeziehungen in türkischen Migrantenfamilien*. (Wagner, M. & Schütze, Y., ed.) In: *Verwandtschaft. Sozialwissenschaftliche Beiträge zu einem vernachlässigten Thema*. Enke, Türkischer, (pp. 203-235), <https://doi.org/10.1515/9783110508468-010>
- Nguyen, T. Q. (2014, November 11). Offensichtlich und zugedeckt"- Alltagsrassismus in Deutschland. <https://www.bpb.de/themen/rechtsextremismus/dossier-rechtsextremismus/194569/offensichtlich-und-zugedeckt-alltagsrassismus-in-deutschland/>
- Nierenberg, J. (1984). Ich möchte das Geschwür loswerden. Türkenhaß in Witzen in der Bundesrepublik Deutschland. Aus der Zeitschrift *Fabula*, 25(3-4), 229-240. <https://doi.org/10.1515/fabl.1984.25.3-4.229>
- Nosban, M. (1843). *Nouveau manuel complet du menuisier de l'ébéniste et du layetier*. (Deuxième Section), À la Librairie Encyclopédique de Roret.
- Ölmez, H., Tuncay, F., Özcan, N. & Demirel, S. (2008). A survey of acrylamide levels in foods from the Turkish market. *Journal of Food Composition and Analysis*, 21(7), 564-568.
- Ostorog, L. (1917). *Le problème turc*. Maison Ernest Leroux.
- Ottenschläger, M. (2004). *"Da spürt man irgendwie Heimat": eine qualitative Studie zur Mediennutzung von Türken und Deutsch-Türken der zweiten Generation in Deutschland*. LIT Verlag Münster.
- Overath, A. (2018). *Ein Winter in Istanbul*. Luchterhand.
- Özgen, I., Binboğa, G. & Güneş, S. T. (2021). An assessment of the carbon footprint of restaurants based on energy consumption: A case study of a local pizza chain in Turkey. *Journal of Foodservice Business Research*, 24(6), 709-729.
- Özmut, O. (2007). Landestypische elemente und das frauenbild in Alev Tekinays erzählung "die heimkehr oder tante Helga und onkel Hans". *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 387-397.
- Öztürk, A. O. (1994). Almancada İki Deyim Alman Kültüründe Türk İmajı Araştırmalarına Bir Katkı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9-10, 61-71.
- Öztürk, A. O. (2010). Marie Luise Kaschnitz 'Türkei Eindrücke' *Schriften zur Sprache und Literatur*, 12. Uluslararası Alman Çalışmaları Derneği (IVG) Kongresi Bildirisi.
- Öztürk, K. (2017). Bericht über die Tagung "Beziehungskrisen: Deutschtürkische Verhältnisse in Literatur und Film. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 5(2), 216-221.
- Parthey, G. (1834). *Wanderungen durch Sicilien und die Levante*. Nicolai.
- Peister, R. (1956). Reformation, Türken und Islam. *Zvingliana*, X(6), 345-375.

- Polyxena v. Fürstenberg. (1984). *Die Bedeutung des türkischen Basars in Berlin-Schöneberg als Beispiel für die Integration und Segregation der Türken.* (Unpublished Doctoral dissertation), Freie Universität Berlin.
- Pritzel, G. A. (1882). *Die deutschen Volksnamen der Pflanzen: neuer Beitrag zum deutschen Sprachschätze.* P. Cohen.
- Raus, R. (2003). L'évolution de la locution "à la turque". *Langage et société*, 105, 39-68.
- rdl.de (2023, Juli 20). Kara Kafa - der Film den es nicht geben sollte. *rdl.de*, <https://rdl.de/beitrag/kara-kafa-der-film-den-es-nicht-geben-sollte>
- Reinhard, K. (1974). Mozarts Rezeption türkischer Musik. In *Bericht über den Internationalen Musikwissenschaft Kongress Berlin* (pp. 18-23). <https://wolfgangvolpers.de/wp-content/uploads/2019/02/T%C3%BCrkischer-Marsch.pdf>
- Reis, C. & Wetzstein, T. A. (1998). Feindschaft als Gruppensinn—Rechte Skins und türkische Jugendliche. In: *Wiederkehr des "Volksgeistes?" Ethnizität, Konflikt und politische Bewältigung*, (pp. 229-270).
- robinson.com (Oktober 17, 2019). *Türkische Basare: Unser Guide für den traditionellen Einkauf in der Türkei.* robinson.com, <https://www.robinson.com/blog/tuerkische-basare-unser-guide-fuer-den-traditionellen-einkauf-in-der-tuerkei/>
- Roth, L. (1992). *Färbepflanzen, Pflanzenfarben: Botanik, Färbemethoden, Analytik, türkische Teppiche und ihre Motive.* Ecomed.
- Rozakēs, C. L. (1987). *The Turkish Straits* (Vol. 9). Martinus Nijhoff Publishers.
- Rypka, J. (1943). " Heuser-Sevket:" Deutsch-Türkisches Wörterbuch (Book Review). *Archiv Orientální*, 14(3), 314.
- Saad, L. (1913). *Sechzehn Jahre als Quarantänearzt in der Türkei.* D. Reimer (Ernst Vohsen).
- Sahin, A. (2021). *Türkiye-Türkisch kochen: 60 Lieblingsrezepte von YouTube-Star Aynur Sahin (Meinerezepte): Icli Köfte, Adıyaman Besni Tavası, Künefe und mehr.* Michael Fischer GmbH.
- Sand, G. (1904). *Correspondance entre George Sand et Gustave Flaubert.* Calmann-Lévy.
- Sander, K. (Ed.). (2002). *Istanbul: der Große Basar; Bosphorus; Kurden; Bauchtanz; Islam in Istanbul; Beyoglu, das sündige Viertel; Prinzeninseln; türkische Küche; großer Infoteil.* Jahreszeiten-Verlag.
- Sartre, Jean-Paul (1949). *Mort La mort dans l'âme.* Éditions Gallimard.
- Sauter, D. (2007). Türkisches Roulette. *Die neuen Kräfte am Bosphorus.* F. A. Herbig Verlagsbuchhandlung GmbH
- Schmalmack, B. (2007). *Türkischer Honig auf Schwarzbrot: bikulturelle Liebesgeschichten.* Brandes & Apsel.
- Schock, H. (2009). *Migration und ethnische Minderheiten.* (Band 2009/1), GESIS - Leibniz-Institut für Sozialwissenschaften.
- Schulze, G. & Diehl, Y. (2017). Verbraucherschleusung im Türkeiurlaub. *studere: Rechtszeitschrift der Universität Potsdam*, 2017(18), 44-49.
- Şen, F. (1979). Parteien Und Wahlen in Der Türkei. *Balkan Studies*, 20(1), 111-121.
- Sick, B. (2005). Fragen an den Zwiebfisch. Wie baut man einen Türken?. *Spiegel*, <https://www.spiegel.de/kultur/literatur/fragen-an-den-zwiebfisch-wie-baut-man-einen-tuerken-a-359657.html>
- Sick, B. (August 17, 2005) Wie baut man einen Türken?. *spiegel.de*, <https://www.spiegel.de/kultur/literatur/fragen-an-den-zwiebfisch-wie-baut-man-einen-tuerken-a-359657.html>
- Sikorska-Bujnowicz, K. (2016a). Zum Ausländermotiv im deutschen Witz. Gezeigt am Beispiel der Türkenwitze. *Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Germanica*, 12, 89-105. <http://dx.doi.org/10.18778/1427-9665.12.08>
- Sikorska-Bujnowicz, K. (2016b). Fremdsprachenprobleme als Mittel des Humoristischen am Beispiel der deutschen Türkenwitze. *Acta Universitatis Lodzianensis Folia Germanica*, 12, 77-87.
- Socin, A. (1879). Allgemeines über den muhammedanischen Orient, Geschichte der orientalischen Frage, Türkisches Reich. *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*, 33(2), 121-138.

- Specht, T. (2011). Was ist deutsch? Humorvolle Inszenierungen kultureller Identität in der türkisch-deutschen Literatur der Postmigration. *Studien zur deutschen Sprache und Literatur*, 2(26), 5-20.
- spiegel.de (1973, Temmuz 29). *Die Türken kommen - rette sich, wer kann*. Spiegel Politik <https://www.spiegel.de/politik/die-tuerken-kommen-rette-sich-wer-kann-a-5b1ba6e5-0002-0001-0000-000041955159>
- Spohn, M. (1999). *Alles getürkt: 500 Jahre (Vor) urteile der Deutschen über die Türken*. BIS Verlag.
- spruche.cc (t.y). blog, spruche.cc, <https://www.xn--spruche-5ya.cc/liegt-ein-deutscher-tod-im-keller-war-der-t%C3%BCrke-wieder-schnellerliegt-der-t%C3%BCrke-tod-daneben-war-der>
- Stoiber, F. (2019). *Tischgrill: 50 kreative Rezeptideen*. Riva Verlag.
- Stresemann, E. & Nowak, E. (1958). Die Ausbreitung der Türkentaube in Asien und Europa. *Journal für ornithologie*, 99, 243-296.
- Sturany, R. (1894). Zur Molluskenfauna der europäischen Türkei. *Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien*, 9(häft 3/4), 369-390.
- stuttgarter-zeitung.de (2020, Mai 5). Verdächtiger sympathisiert mit IS - Motiv Türkenhass. [stuttgarter-zeitung.de](https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.serie-von-anschlaege-in-bayern-verdaechtiger-sympathisiert-mit-is-motiv-tuerkenhass.eb930453-9613-4a50-bdf0-1bc4cb46ee6f.html), <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.serie-von-anschlaege-in-bayern-verdaechtiger-sympathisiert-mit-is-motiv-tuerkenhass.eb930453-9613-4a50-bdf0-1bc4cb46ee6f.html>
- stuttgarter-zeitung.de (2020, Mai 5). Verdächtiger sympathisiert mit IS - Motiv Türkenhass. [stuttgarter-zeitung.de](https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.serie-von-anschlaege-in-bayern-verdaechtiger-sympathisiert-mit-is-motiv-tuerkenhass.eb930453-9613-4a50-bdf0-1bc4cb46ee6f.html), <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.serie-von-anschlaege-in-bayern-verdaechtiger-sympathisiert-mit-is-motiv-tuerkenhass.eb930453-9613-4a50-bdf0-1bc4cb46ee6f.html>
- Teoman, S. (2019). *Türkischer Mokka mit Schuss*. Saga Egmont.
- Tietze, A. (1962). Erlebte Rede im Türkischen. *Oriens*, 337-344.
- Tonguç, S.E. (2021, Ocak 31). Pandemi başladıktan sonra ilk Avrupa seyahatim. [hurriyet.com.tr](https://www.hurriyet.com.tr/seyahat/yazarlar/saffet-emre-tonguc/pandemi-basladiktan-sonra-ilk-avrupa-seyahatim-41727437), <https://www.hurriyet.com.tr/seyahat/yazarlar/saffet-emre-tonguc/pandemi-basladiktan-sonra-ilk-avrupa-seyahatim-41727437>
- tuerkeireise-ratgeber.de (t.y.). *Der türkische Basar*. [tuerkeireise-ratgeber.de](https://www.tuerkeireise-ratgeber.de/post/der-tuerkische-basar), <https://www.tuerkeireise-ratgeber.de/post/der-tuerkische-basar>
- Tuğlacı, s. (1985). Okyanus Ansiklopedik Sözlük 1-10. (8. Baskı), Cem yayınevi.
- Turhan, S. (2015). *Kruzitürken: Ein neuer Fall für Kommissar Pascha*. Knauer TB.
- Türk, F. (2011). Die Genese der Korruption im Osmanischen Staatssystem. *Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 2(03), 55-61.
- TURKISH DEMOCRACY. (2022, may 14). *ZDF | Türkischer Kangal Hirtenhund | Wölfe in der Türkei | Terra X* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=fa8cQ5Eia9E>
- Ugulu, I. (2012). Fidelity level and knowledge of medicinal plants used to make therapeutic Turkish baths. *Studies on Ethno-Medicine*, 6(1), 1-9. doi.org/10.1080/09735070.2012.11886413
- Ulağlı, S. (2007). *İmage de l'Orient Turc dans la Littérature Française, les Idées, les Stéréotypes et les Stratégies*. ISIS.
- Ulağlı, S. (2007). *L'image de l'Orient Turc dans la littérature française: les idées, les stéréotypes et les stratégies*. Éditions Isis.
- Uluç, N. (2022). *Türkische Ess- und Trinkgewohnheiten in der Deutsch-Türkischen. Literatürlerarasılık & Edebiyat*, Paradigma Akademi.
- Ünlülata, Ü., Oğuz, T., Latif, M. A. & Özsoy, E. (1990). On the physical oceanography of the Turkish Straits. *The physical oceanography of sea straits*, 25-60.
- Von Alia, A., Mahmutovic, A. & Orulu, R. (2020, August 2). Getürkt: wie die Türken in Europa zum Verb wurden?. [trtdeutsch.com](https://www.trtdeutsch.com/kultur/geturkt-wie-die-turken-in-europa-zum-verb-wurden-2397316), <https://www.trtdeutsch.com/kultur/geturkt-wie-die-turken-in-europa-zum-verb-wurden-2397316>
- Von Johannes- Fischer (2014, Januar 23). Wolfgang von Kempelen: Erfinder des Schachtürken. [johannes-fischer.net](https://johannes-fischer.net/blog/2014/01/23/wolfgang-von-kempelen-erfinder-des-schachtuerken/), <https://johannes-fischer.net/blog/2014/01/23/wolfgang-von-kempelen-erfinder-des-schachtuerken/>

- Von Theresa, S. (2022, Januar 16). *8 rassistische Wörter und Redewendungen mit diskriminierendem Ursprung*. <https://de.babel.com/de/magazine/rassistische-worter-und-redewendungen-mit-diskriminierendem-ursprung>.
- Walser, H. (Ed.). (1983). *Bergtürken oder Kurden?: d. Kurdenproblem in d. Türkei*. Dt. Orient-Inst..
- Wengerter, H. (1982). [Finden statt erfinden] Rückgewinnung historischer Farbigkeit in der Altstadt von Besigheim. *Denkmalpflege in Baden-Württemberg–Nachrichtenblatt der Landesdenkmalpflege*, 11(1), 28-32.
- Wiącek, E. (2015). *The old symbol in contemporary culture: Turkish evil eye bead: from ancient amulets to commercial gifts*. (Ed. Monika Banaś & Elżbieta Wiącek), (ss. 15-22), In: Symbols of contemporary culture.
- Wittek, s. (1928). *Türkentum und Islam*. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck).
- Wolf, K. (2015). Kruzitürken! Das Türkenthema in der vormodernen schwäbischen Literatur nebst methodischen Überlegungen zur schwäbischen Literaturgeschichtsschreibung.
- Yardı, M. (2021). Batı muhayyilesinde Türkofobik unsurlar ve ötekileştirme süreci. *Selçuk Türkiyat*, 52, 411-427.
- Yazıcı, S. (2018). Fransa Lise Tarih Ders Kitaplarında Türk İmaju. (Ed. Ahmet Şimşek), İçinde: Dünyada Türk İmaju Tarih Ders Kitaplarındaki Durum. (ss. 173-187), Pegem Akademi.
- Yeşilada, K. E. (2009). AutorInnen jenseits des Dazwischen-Trends der jungen türkisch-deutschen Literatur. *Migrationsliteratur*, 12.
- Yilmaz, N. D., Cassill, N. L. & Powell, N. B. (2007). Turkish towels' place in the global market. *Journal of Textile and Apparel, Technology and Management*, 5(4), 1-43.
- Yilmaz, O. (2007). *Turkish kangal (Karabash) shepherd dog*. Impress Printing Comp.
- zazzle.de (t.y.). *Türkische Geschenke*. www.zazzle.de, <https://www.zazzle.de/t%C3%BCrkische+geschenke>
- Zepf, M. (2008). Beate Dorfey, Mario Kramp (Hg.): "Die Türken kommen!" Exotik und Erotik: Mozart in Koblenz und die Orient-Sehnsucht in der Kunst. *Journal für Kunstgeschichte*, 12(2), 99-105. <https://doi.org/10.11588/jfk.2008.2.32959>
- Zimmermann, W. F. A. (1864). *L'homme problèmes et merveilles de la nature humaine*. (Quatrième édition), Schulz et Thuillie.